

חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982

פרק א': הוראות כלליות

1. בחוק זה —

"מעשה" — לרבות נסיון ומחדל;

"אזהרה" — אזהרה בדרך הקבועה בסעיף 2 לחוק לתיקון דיני הראיות (אזהרת עדים וביטול שבועה), התש"ם—1980.¹

הגדרות
[218]

תחולה
[1]

2. סדר הדין הפלילי יהיה לפי חוק זה, זולת אם נקבע בחוק אחר או על פיו סדר דין שונה לענין הנדון.

סדרי דין
באין הוראות
[210]

3. בכל ענין של סדר הדין שאין עליו הוראה בחיקוק, ינהג בית המשפט בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית צדק.

אי צירוף
תביעה אורחית
[208]

4. אין מצרפים תביעה אורחית למשפט פלילי.

אין דנים
פעמיים בשל
מעשה אחד
[218, 2]

5. אין דנים אדם על מעשה שזוכה או הורשע קודם לכן בשל עבירה שבו; אולם אם גרם המעשה למותו של אדם, דנים אותו על כך אף אם הורשע קודם לכן בשל עבירה אחרת שבאותו מעשה; "הרשעה", לענין סעיף זה — לרבות העמדה למבחן ללא הרשעה תחילה.

סמכות מקומית
[4, 3]

6. (א) דנים נאשם בבית המשפט אשר באזור שיפוטו נעברה העבירה, כולה או מקצתה, או נמצא מקום מגוריו של הנאשם.

(ב) בעבירות מן המנויות בתוספת הראשונה שנעברו במצרכי מזון ובעבירות לפי חוק הגנת הצרכן, התשמ"א—1981,² גם בית המשפט אשר באזור שיפוטו שווק או נמכר המצרך מוסמך לדון את הנאשם, ואם הוא היצרן — גם בית המשפט אשר באזור שיפוטו מתגורר המתלונן.

(ג) אם המקום בו נעברה העבירה ומקום מגוריו של הנאשם אינם ידועים או אם נעברה העבירה בחוץ-לארץ, יידון הנאשם בבית המשפט אשר באזור שיפוטו נתפס.

(ד) שר המשפטים רשאי בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להחליף את התוספת הראשונה או להוסיף עליה או לגרוע ממנה.

סמכות בצירוף
אישומים או
נאשמים
[5]

7. צורפו אישומים בכמה עבירות או הואשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד, מוסמך לדון בענין כל בית משפט אשר לו השיפוט, לפי סעיף 4, באחת העבירות או על אחד הנאשמים.

סמכות באין
אחיזה בשום
מקום
[6]

8. קבע היועץ המשפטי לממשלה במקרה פלוגי כי לפי סעיפים 4 עד 6 אין בית משפט אשר לו סמכות מקומית, יידון הנאשם בבית משפט בירושלים.

התיישנות עבירות
[7]

9. (א) באין הוראה אחרת לענין זה בחוק אחר, אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה אם עברו מיום ביצועה —

(1) בפשע שדינו מיתה או מאסר עולם — עשרים שנים;

1 ס"ח התש"ם, עמ' 202.
2 ס"ח התשמ"א, עמ' 248.

(2) בפשע אחר — עשר שנים ;

(3) בעוון — חמש שנים ;

(4) בחטא — שנה אחת.

(ב) בעבירות לפי החוק בדבר מגיעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, התש"י—1950³, ולפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוריהם, התש"י—1950⁴ — אין התיישנות.

(ג) בפשע או בעוון אשר תוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביהם חקירה על פי חיקוק או הוגש כתב אישום או התקיים הליך מטעם בית המשפט, יתחיל מגין התקופות מיום ההליך האחרון בחקירה או מיום הגשת כתב האישום או מיום ההליך האחרון מטעם בית המשפט, הכל לפי המאוחר יותר.

10. עונש שהוטל לא יתחילו בביצועו, ואם נפסק ביצועו לא ימשיכו בו, אם מיום שפסק הדין נעשה לחלוט, או מיום ההפסקה, הכל לפי המאוחר יותר, עברו —

(1) בפשע — עשרים שנים ;

(2) בעוון — עשר שנים ;

(3) בחטא — שלוש שנים.

התיישנות ענשים
[8]

פרק ב': בעלי הדין וייצוגם

11. המאשים במשפט פלילי הוא המדינה והיא תיוצג בידי תובע שינהל את התביעה.

המאשים —
המדינה
[9]

12. (א) ואלה התובעים :

התובעים
[10]

(1) היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו, ואלה הם :

(א) פרקליט המדינה, משנהו, פרקליטי המחוז ופרקליטים אחרים מפרקליטות המדינה ששר המשפטים קבע את תאריהם בצו שפורסם ברשומות ;

(ב) מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו להיות תובע, דרך כלל, לסוג של משפטים, לבתי משפט מסוימים או למשפט מסויים ;

(2) שוטר שנתקיימו בו תנאי הכשירות שקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר הפנים ונתמנה להיות תובע בידי המפקח הכללי של המשטרה.

(ב) תובע כאמור בסעיף קטן (א) (2) מוסמך לשמש תובע בבתי משפט השלום ; בבתי המשפט העירוניים ובסוגי הליכים בבתי משפט אחרים, הכל כפי שיקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר הפנים ; אולם רשאי היועץ המשפטי לממשלה להורות שסוג של משפטים, משפט פלוגי או הליך פלוגי ינוהלו בידי תובע אחר.

13. לא ישמש סניגור אלא מי שמוסמך לכך כדין והנאשם הביע את רצונו בכתב שייצגנו או ייפה את כוחו לכך או שביית המשפט מינהל לכך לפי סעיף 15.

העמדת סניגור
[11]

14. אישר שר הבטחון בכתב כי בטחון המדינה מחייב סייג זה, לא יהיה חשוד או נאשם וכאי להיות מיוצג — אם בהליכי חקירה בעבירה ואם בהליכים לפני שופט או בית משפט — אלא בידי אדם שאושר באישור בלתי מסוייג לשמש סניגור לפי סעיף 318 לחוק השיפוט הצבאי, התש"י—1955⁵.

סייג לבחירת סניגור
[12]

3 ס"ח התש"י, עמ' 137.

4 ס"ח התש"י, עמ' 281.

5 ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

15. (א) נאשם שאין לו סניגור, או חשוד בעבירה אשר לשם בירורה הוחלט לגבות עדות לאלתר לפי סעיף 116 ואין לו סניגור, ימנה לו בית המשפט סניגור אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הוא הואשם ברצח או בעבירה שדינה מיתה או מאסר עולם או שהואשם בבית משפט מחוזי בעבירה שדינה מאסר עשר שנים או יותר, או שהוא חשוד בביצוע עבירה כאמור;
- (2) לא מלאו לו שש עשרה שנים והוא הובא לפני בית משפט שאינו בית משפט לבוער;
- (3) הוא אילם, עיוור או חרש.

(ב) בית המשפט שלערעור רשאי לא למנות סניגור אם הנאשם ביקש זאת ובית המשפט ראה שלא ייגרם לו אי-צדק אם לא ייצגו סניגור.

(ג) נאשם שהוא מחוסר אמצעים או שיש חשש שהוא חולה נפש או לקוי בכשרו השכלי ואין לו סניגור, רשאי בית המשפט — לבקשת בעל דין או מיוזמתו הוא — למנות לו סניגור.

(ד) חשוד או עצור שאין חובה למנות לו סניגור ונתקיימו בו התנאים האמורים בסעיפים קטנים (א) (1) עד (3) או (ג), רשאי בית המשפט — לבקשת אותו אדם, לבקשת תובע או מיוזמתו הוא — למנות לו סניגור.

16. סניגור שמינהו בית המשפט ייצג את הנאשם בכל הליך לפני שופט או בית משפט, לרבות בערעור, וזולת אם הורה בית המשפט אחרת.

17. (א) סניגור שהנאשם העמיד לעצמו לא יפסיק לייצגו כל עוד נמשך המשפט או הערעור שלשמום הועמד, אלא ברשות בית המשפט; סניגור שמינהו בית המשפט לא יפסיק לייצג את הנאשם אלא ברשות בית המשפט.

(ב) הרשה בית המשפט לסניגור להפסיק לייצג את הנאשם מחמת שלא שיתף פעולה עם סניגורו, רשאי בית המשפט, על אף האמור בסעיף 15, לא למנות לנאשם סניגור אחר אם ראה שאין בכך להועיל.

18. העמיד הנאשם סניגור במקום סניגורו שמינהו לו בית המשפט, או שהחליף סניגור שהעמיד, לא יסרב בית המשפט ליתן רשות לסניגור הקודם להפסיק לייצג את הנאשם, אלא אם ראה שחילוף הסניגורים מצריך דחיה בלתי סבירה של המשפט.

19. (א) מינה בית המשפט סניגור, יחולו על המדינה הוצאות ההגנה לרבות הוצאותיהם ושכרם של הסניגור והעדים, כפי שייקבע בתקנות.

(ב) שוכנע בית המשפט שהנאשם מחוסר אמצעים, רשאי הוא להורות שהוצאות ההגנה לרבות הוצאותיהם ושכרם של עדי הנאשם יחולו על המדינה, גם אם לא נתמנה לנאשם סניגור.

20. סניגור שמינהו בית המשפט לא יקבל מאת הנאשם או מאדם אחר כל שכר, פיצוי, מתנה או טובת הנאה אחרת; העובר על הוראה זו, דינו — מאסר שלושה חדשים.

סימן א': מעצר

21. (א) הוגש כתב אישום, רשאי בית-המשפט שלפניו הוגש כתב האישום לצוות על מעצרו של הנאשם; ניתן פסק דין והוגשה עליו הודעת ערעור בידי תובע, נתונה סמכות המעצר לבית המשפט שלערעור.
22. (ב) כל עוד לא הוגש כתב אישום, רשאי שופט של בית משפט שלום או של בית משפט מחוזי לצוות על מעצרו של אדם, על פי בקשת שוטר הנתמכת בהצהרת שוטר שלאחר אזהרה, כי יש יסוד סביר להניח שאותו אדם עבר עבירה וכי יש עילה למעצרו.
22. ציווה שופט או בית המשפט על מעצר אדם, ייערך צו מעצר בכתב ובו יפורטו שמו של העצור, תמצית האשמה המיוחסת לו או תמצית האישום שהוגש נגדו וההוראה על מעצרו; הצו יחתם ביד שופט או רשם בית המשפט ובחותמת בית המשפט.
23. צו מעצר יבוצע בידי שוטר או בידי מי שנקב השופט או בית המשפט בצו, ומותר לבצעו בכל מקום ובכל עת.
24. העוצר אדם לפי צו מעצר יודיע לו בה בשעה על הצו וימסור לו העתק ממנו.
25. ניתן צו מעצר ועדיין לא הגיע לידי המבצע אותו, יימסר לעצור, עם המעצר, אישור בכתב מטעם קצין משטרה, המציין את השופט או בית המשפט שנתן את הצו ויום נתינתו ומאשר כי מפני דחיפות הענין הועבר תוכן הצו טלגרפית, טלפונית או בדרך אחרת, ובלבד שלאחר מעצר העצור יימסר לו, בהקדם האפשרי, העתק הצו.
26. המבצע צו מעצר רשאי, כשהצו או האישור לפי סעיף 25 בידו —
 (1) להיכנס לכל מקום שיש לו יסוד סביר להניח שהעצור נמצא בו;
 (2) להשתמש בכוח סביר נגד אדם או רכוש במידה הדרושה לביצוע הצו.
27. (א) ניתן צו מעצר לפי סעיף 21(א) ואין בו או בחוק זה הוראה אחרת, יעמוד בתקפו עד למתן פסק הדין אם לא ביטל אותו בית המשפט לפני כן.
 (ב) מי שנעצר על פי צו שניתן לפי סעיף 21(ב) יובא לפני שופט בהקדם האפשרי ולא יאוחר מארבעים ושמונה שעות לאחר שנעצר, ויחולו עליו הוראות סעיפים 16 ו-17 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט—1969.⁶
28. (א) נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ועל מקום הימצאו במעצר לאדם הקרוב אליו, אם ידוע מקום הימצאו של אותו אדם, וזולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור.
 (ב) לבקשתו של עצור, ובכפוף לאמור בסעיף 14, תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א) גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו.
 (ג) נעצר אדם והובא לתחנת משטרה, יודיע לו הממונה על התחנה, סמוך להגיעו לתחנה, את זכויותיו האמורות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

סמכות לצוות על מעצר [20]

צו מעצר [21]

ביצוע צו מעצר [22]

הודעת הצו [23]

אישור במקום צו [24]

דרכי הביצוע [25]

תוקף צו מעצר [26]

מסירת הודעת עם מעצר [27]

6 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

(ב) פגישת העצור עם עורך הדין תיעשה ביחידות ובתנאים המבטיחים את סודיות השיחה, אולם באופן המאפשר פיקוח על תנועותיו והתנהגותו של העצור.

(ג) ביקש עצור להיפגש עם עורך-דין, או ביקש עורך-דין שמינהו אדם הקרוב לעצור להיפגש עם העצור, יאפשר זאת האחראי. על מקום המעצר בהקדם האפשרי.

(ד) נמצא העצור בהליכי חקירה או בפעולות אחרות הקשורות בחקירה, וסבר קצין משטרה בדרגת רב-פקד ומעלה כי הפסקת ההליכים או הפעולות עלולה לסכל את החקירה, רשאי הוא להורות, בהחלטה מנומקת בכתב, שפגישת העצור עם עורך-הדין תידחה לשעות ספורות; והוא הדין אם הפגישה עלולה לסכל או לשבש מעצרו של חשודים נוספים באותו ענין.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ג), רשאי קצין משטרה בדרגת רב-פקד ומעלה, בהחלטה מנומקת בכתב, להורות שלא לאפשר פגישת עצור עם עורך-דין לתקופה שלא תעלה על 48 שעות משעת המעצר, אם שוכנע שהדבר דרוש לשם שמירה על בטחון המדינה או על חיי אדם או לצורך סיכול פשע; אין באמור כדי לגרוע מזכותו של עצור שביקש זאת, שתניתן לו הזדמנות סבירה להיפגש עם עורך-דין לפני שיובא לבית המשפט בענין מעצרו.

(ו) סעיפים קטנים (ג) עד (ה) וסעיף 28(ב) ו- (ג) לא יחולו לענין עצור החשוד בעבירה לפי סימנים ב' או ד' לפרק ז' לחוק העונשין, התשל"ז-1977,⁷ לפי תקנות 48 עד 60, 62, 64, 66, 67, 84 עד 85 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945,⁸ לפי סעיפים 2 או 3 לפקודת מניעת טרור, התש"ח-1948,⁹ או לפי חוק למניעת הסתבנות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954,¹⁰ וכן לענין עצור שנעצר לפי תקנות-שעת-חירום (יהודה והשומרון, חבל עזה, סיני ודרום סיני - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967,¹¹ והוא חשוד בעבירה שאילו נעברה בישראל הייתה אחת מהעבירות המנויות בסעיף קטן זה; פגישת עורך דין עם עצור החשוד בעבירה כאמור תהיה בהתאם לתקנות שיתקין שר המשפטים בהתייעצות עם שר הבטחון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ובלבד שדחיית הפגישה עם עורך הדין לפי התקנות לא תעלה על חמישה עשר ימים.

30. (א) על אף האמור בסעיפים 28 ו-29 או בכל דין אחר, רשאי שופט בית משפט מחוזי להרשות שלא תימסר ידיעה על מעצרו של אדם העצור בשל פשע, או שהידיעה תימסר רק למי שיקבע, או שהעצור לא ייפגש עם עורך-דין, אם אישר שר הבטחון בכתב שבטחון המדינה מחייב סודיות המעצר, או אם אישר המפקח הכללי של המשטרה בכתב שטובת החקירה מחייבת סודיות המעצר.

(ב) הרשאה לפי סעיף קטן (א) תהיה לתקופה שאינה עולה על ארבעים ושמונה שעות; מותר להאריכה מזמן לזמן, ובלבד שסך כל התקופות לא יעלה על שבעה ימים.

(ג) היה אדם חשוד בעבירה לפי אחד החיקוקים הנוכחים בסעיף 29(ו), רשאי שופט בית משפט מחוזי להרשות כאמור בסעיף קטן (א) לתקופה או לתקופות שלא

7 ס"ח התשל"ו, עמ' 226.

8 ע"ר 1945, תוס' 2, עמ' 855.

9 ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 73.

10 ס"ח התשי"ד, עמ' 160.

11 ס"ח התשכ"ה, עמ' 20.

יעלו יחד על חמישה עשר ימים, אם שר הבטחון אישר בכתב שבטחון המדינה מחייב זאת; לענין פגישת עצור עם עורך דין אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהסמכות האמורה בסעיף 29(ו), וימי עיכוב הפגישה לפי סעיף 29(ו) לא יבואו במנין חמישה עשר הימים האמורים בסעיף קטן זה.

(ד) בקשה לפי סעיף זה תידון במעמד צד אחד בלבד ומטעם המבקש יתייצב שוטר בדרגת פקד ומעלה.

31. אין הוראות סימן זה גורעות מהוראות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט—1969, פרק ז' בחלק ב' לחוק העונשין, התשל"ז—1977, או כל חיקוק אחר בענין מעצר.

שמירת דינים
[29]

32. (א) נעצר אדם ושוחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.

פיצוי בשל מעצר
[א29]

(ב) נעצר אדם ושוחרר ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות סבירה לטעון טענותיו לענין זה, לשלם למי שנעצר פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות —

(1) לענין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט;

(2) לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).

(ד) החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

סימן ב': שחרור בערובה

33. חשוד בעבירה שטרם הוגש עליו כתב אישום, באשם או נידון שערעור תלוי ועומד על פסק דינו, והוא נתון במעצר או במאסר (להלן — עצור), רשאי בית המשפט, לבקשתו, לצוות על שחרורו בערובה.

שחרור עצור
[30]

34. על אף האמור בסעיף 33, עצור בשל עבירה שדינה מיתה או שדינה מאסר עולם ועונש זה בלבד, או בשל עבירה לפי פרק ז' בחלק ב' לחוק העונשין, התשל"ז—1977, שדינה מאסר עולם, לא ישוחרר בערובה; ומי ששוחרר בערובה בשל עבירה אחרת, ויש לעצרו בשל עבירה מן המנויות בסעיף זה או שהואשם או שנידון בשל עבירה כזאת — כל צו לשחררו בערובה בטל.

עבירות שאין לשחרר עליהן בערובה
[31]

35. עצור על עבירה לפי סעיפים 199 עד 202 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, בקשר למעשה זנות של אשה, לפי סעיפים 427 או 428 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, או לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג—1973, למעט עבירה הקשורה רק בשימוש עצמי בסמים, לא ישוחרר בערובה לפני שנגבתה, בין במשפט ובין לפי סעיף 116,

סיג לשחרור
[א31]

12 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.

עדוּתה של אותה אשה ועדותו של עד אחר שבית המשפט סבר שיש מקום לגבות עדותו לאלתר, אלא אם הסכים לכך התובע או שהשופט שוכנע, מנימוקים שיירשמו, כי השחרור לא יפריע לגביית העדות או שחלפו שבועיים מעת המעצר.

סמכות בענין
שחרור
[32]

36. (א) הוגשה בקשה לשחרר עצור בערובה וטרם הוגש עליו כתב אישום, ידון בה בית משפט שלום; הוגש עליו כתב אישום, ידון בה בית המשפט שלפניו הוגש, ואם החל השופט או המותב היושב בדין בשמיעת ראיות — אותו שופט או מותב או שופט או מותב אחר של אותו בית משפט.

(ב) הוגשה הודעת ערעור על פסק הדין או בקשת רשות לערער עליו וטרם הוחל בשמיעת הערעור, ידון בבקשת השחרור בית המשפט שנתן את פסק הדין או בית המשפט שלערעור, ומשהוחל בשמיעת הערעור — בית המשפט שלערעור.

עיון חוזר
[33]

37. עצור, משוחרר בערובה ותובע רשאים לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בהחלטה שנתן בענין הנוגע למעצר או לשחרור, לרבות בהחלטה לפי סעיף זה, אם נתגלו עובדות חדשות או נשתנו נסיבות והדבר עשוי לשנות את החלטתו הקודמת של בית המשפט.

ערר
[34]

38. עצור, משוחרר בערובה ותובע רשאים לערור על החלטה בענין הנוגע למעצר או לשחרור או לבקשה לעיון חוזר, לפני בית המשפט שלערעור שידון בערר בשופט אחד; נתן בית המשפט המחוזי החלטה בערר וטרם הוגש כתב אישום על החשוד בעבירה, רשאים הם לערור עליה לפני בית המשפט העליון שידון בערר זה בשופט אחד.

הסמכות בעיון
חוזר ובערר
[35]

39. בעיון חוזר ובערר רשאי בית המשפט לקיים החלטה שעליה עוררים, לשנותה או לבטלה ולתת אחרת במקומה.

השהיית ביצוע
של שחרור
[א35]

40. החליט בית המשפט על שחרור עצור בערובה והודיעו היועץ המשפטי לממשלה או תובע, במעמד מתן ההחלטה, על רצונם לערור עליה לפי סימן זה, רשאי בית המשפט לצוות על השהיית ביצוע השחרור לתקופה שלא תעלה על 48 שעות; לענין זה לא יבואו שבתות ומועדים במנין השעות.

אופן הגשת
בקשות
[36]

41. בקשה לשחרור בערובה שאינה מוגשת אגב דיון במתן צו מעצר, בקשה לעיון חוזר וערר יוגשו בכתב, ויכילו תמצית נימוקיהם; קדמו להם בקשות שחרור או עררים אחרים — יצורפו אליהם העתקים של אותם בקשות ועררים ושל פרוטוקול הדיון בהם; אולם בית המשפט רשאי, מטעמים שייראו בעיניו, להיזקק לבקשה גם אם לא צורפו העתקים כאמור.

נוכחות
בעלי הדין
[37]

42. דיון לפי סעיפים 33, 37 ו-38 יהיה בפני העצור או המשוחרר בערובה או סניגורו ובפני תובע, אולם מותר לדון בבקשת העצור שלא בפני תובע אם ניתנה לתובע על הדיון הודעה עשרים וארבע שעות מראש, ומותר לדון בבקשת תובע שלא בפני המשוחרר בערובה אם הומצאה למשוחרר הודעה ארבעים ושמונה שעות מראש.

הערובה
[38]

43. ערובה לפי סימן זה תהא בערבות עצמית של העצור, בין לבדה ובין בצירוף ערבות ערב, או בערבון כספי של העצור או של ערב, או מקצתה בעוֹבוֹת מקצתה בערבון, הכל כפי שיוורה בית המשפט.

44. שחרור לפי סימן זה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב למשפטו, לדיון בערעור או לנשיאת ענשו בכל מועד שיורה בית המשפט, ורשאי בית המשפט להוסיף תנאים ככל שימצא לנכון, ובהם הפקדת דרכון, ולצוות על איסור יציאה מן הארץ.

45. כתב ערבות וכתב ערבון (להלן — כתב ערובה) יפרטו את תנאי השחרור ויחתמו בפני שופט, רשם או מזכיר בית המשפט.

46. ביקש ערב לבטל ערבותו או להחזיר את ערבונו, רשאי בית המשפט להיענות לבקשה או לסרב לה, אולם לא יסרב לבקשה אם המשוחרר התייצב או הובא לפני בית המשפט; נענה בית המשפט לבקשה, רשאי הוא לבטל את השחרור בערובה או לשנות את תנאיו.

47. נפטר ערב לפני שניתן צו על תשלום סכום ערבותו או על חילוט ערבונו, אחריותו על פי כתב הערובה בטלה וסכום ערבונו יוחזר לערבונו; ורשאי בית המשפט, לבקשת תובע או ערב אחר, לבטל את השחרור בערובה או לשנות את תנאיו.

48. (א) לבקשת תובע רשאי בית המשפט, משהוכח לו כי המשוחרר הפר תנאי מתנאי השחרור, לצוות על מעצר המשוחרר; כן רשאי הוא, לאחר שניתן למשוחרר או לערב, לפי הענין, הודמנות להשמיע דברו, לצוות —

(1) על תשלום סכום הערבות, כולו או מקצתו, לאוצר המדינה; דין צו כזה לכל ענין, פרט לערעור, כדין פסק דין לטובת המדינה במשפט אזרחי נגד המשוחרר או הערב, לפי הענין;

(2) על חילוט הערבון, כולו או מקצתו, לטובת המדינה.

(ב) על צו לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 37 ו-38.

49. שוחרר עצור בערובה, רשאי שוטר, בין מיזמתו ובין לפניית ערב, לעצור את המשוחרר ללא צו מעצר אם יש לו יסוד סביר להניח שהמשוחרר עומד להימלט כדי להתחמק מן הדין או מן העונש; משוחרר שנעצר לפי סעיף זה יובא תוך ארבעים ושמונה שעות לפני בית המשפט להחליטה בדבר המשך מעצרו.

50. שוטר שאיננו תובע רשאי אף הוא לנהל הליכים לפי סימן זה, למעט הליכים לפי סעיפים 37 ו-38, כל עוד לא הוגש כתב אישום על העצור, או אם הוגש כתב אישום על העצור בידי תובע כאמור בסעיף 11 (א) (2).

סימן ג': שחרור מלא

51. חשוד הנתון במעצר ולא הוגש עליו כתב אישום תוך תשעים ימים לאחר מעצרו, ישוחרר מהמעצר.

52. נאשם, שלאחר הגשת כתב האישום עליו היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי ששים ימים ומשפטו לא התחיל — ישוחרר מן המעצר.

53. נאשם, שלאחר הגשת כתב האישום עליו היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי שנה אחת ומשפטו בערכאה ראשונה לא נגמר במתן פסק דין — ישוחרר מן המעצר.

54. על אף האמור בסעיפים 51 עד 53 רשאי שופט של בית המשפט העליון לצוות על הארכת המעצר, או על מעצר מחדש, לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים, ולחזור ולצוות כך מזמן לזמן.
55. (א) חשוד ששוחרר בערובה ולא הוגש עליו כתב אישום תוך מאה ושמונים ימים מיום שחרורו בערובה, יופטרו, הוא וערביו, מערבותם, ואם ניתן בה ערבון — יחזור, זולת אם הוארכה תקופת הערובה לפי סעיף קטן (ב).
- (ב) כל עוד לא הופטרו החשוד וערביו מערבותם, רשאי בית המשפט, על פי בקשת היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, להאריך את התקופה האמורה בסעיף קטן (א) לתקופה נוספת שלא תעלה על מאה ושמונים ימים; ורשאי הוא לחזור ולהאריכה לתקופה נוספת שלא תעלה על תשעים ימים, אם הבקשה לכך הוגשה בידי היועץ המשפטי לממשלה.
56. זוכה נאשם, בוטל האישום או הופסקו הליכי המשפט נגדו, ישוחרר מיד ממעצרו אם הוא עצור ואם שוחרר בערובה יופטרו, הוא וערביו, מערבותם, ויחזור הערבון הכספי, הכל לפי הענין.
57. אין בהוראות סעיפים 51, 52, 53 או 56 כדי למנוע מעצר החשוד או הנאשם בשל מעשה אחר, או מעצרו על ידי צו בית המשפט שלעצור לפי סעיף 21.

פרק ד': הליכים שלפני המשפט

סימן א': תלונה, חקירה והעמדה לדין

58. כל אדם רשאי להגיש תלונה למשטרה על שבוצעה עבירה.
59. נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה; אולם בעבירה שאינה פשע רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור אם היה סבור שאין בדבר ענין לציבור או אם היתה רשות אחרת מוסמכת על פי דין לחקור בעבירה.
60. חומר שהושג בחקירה בעבירה שהיא פשע תעבירו המשטרה לפרקליט מחוץ, ובעבירה אחרת — לתובע המוסמך לנהל את התביעה, הכל כפי שנקבע בסעיף 12.
61. הועבר חומר החקירה כאמור בסעיף 60, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט מפרקליטות המדינה להורות למשטרה להוסיף לחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט.
62. ראה התובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט ענין לציבור; אולם אם הועבר חומר החקירה לתובע כאמור בסעיף 12 (א) (2), טעונה החלטה שלא להעמיד לדין מהטעם האמור אישור קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה.
63. על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין תימסר למתלונן הודעה בכתב בציון טעם ההחלטה.

64. על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, אם מפני שלא היה בחקירה או במשפט ענין לציבור ואם מפני שלא נמצאו ראיות מספיקות, רשאי המתלונן לערור לפני היועץ המשפטי לממשלה, וזולת אם היתה העבירה מן המגויות בתוספת השניה.
65. הערר יוגש באמצעות המשטרה או התובע, הכל לפי הענין, תוך שלושים ימים לאחר שבמסרה למתלונן ההודעה לפי סעיף 63, אולם רשאי היועץ המשפטי לממשלה להאריך את המועד להגשת הערר.
66. (א) היועץ המשפטי לממשלה רשאי להעביר לפרקליט המדינה — דרך כלל, לסוגי ענינים או לענין מסויים — את סמכותו להחליט בעררים על החלטה שלא להעמיד לדין מפני שלא נמצאו ראיות מספיקות, וכן בעררים על החלטה שלא להעמיד לדין מפני שאין במשפט ענין לציבור כשהחלטה ניתנה בידי תובע שאינו פרקליט מפרקליטות המדינה.
- (ב) היועץ המשפטי לממשלה רשאי —
- (1) לאצול למשנה לפרקליט המדינה — דרך כלל, לסוגי ענינים או לענין מסויים — את הסמכות להחליט בעררים, למעט ערר על החלטת תובע, שהוא פרקליט מפרקליטות המדינה, שלא להעמיד לדין מפני שאין במשפט ענין לציבור;
- (2) לאצול לפרקליט בדרגת סגן בכיר לפרקליט המדינה ומעלה — דרך כלל, לסוגי ענינים או לענין מסויים — את הסמכות להחליט בעררים על החלטת תובע כאמור בסעיף 11(א)(2) שלא להעמיד לדין בשל העדר ראיות מספיקות.
67. אדם שיש להעמידו לדין יגיש עליו תובע כתב אישום לבית המשפט.
- סימן ב': קובלנה
68. על אף האמור בסעיף 10 רשאי כל אדם להאשים בעבירה מן המגויות בתוספת השניה על ידי הגשת קובלנה לבית המשפט.
69. לא תוגש קובלנה לפי סימן זה על עובד המדינה בשל מעשה שעשה תוך מילוי תפקידו, אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.
70. הוראות חוק זה הנוגעות לכתב אישום יחולו על קובלנה, בשינויים לפי הענין; בכל מקום שמדובר בכתב אישום גם קובלנה במשמע, ובכל מקום שמדובר בתובע גם קובל במשמע, אם אין כוונה אחרת משתמעת.
71. הוגשה קובלנה, יעביר בית המשפט העתק ממנה לפרקליט המחוז; התביעה תנוהל, על אף האמור בסעיף 10, בידי הקובל או בא-כוחו, וזולת אם פרקליט המחוז הגיש לבית המשפט, תוך חמישה עשר ימים לאחר שקיבל העתק הקובלנה, הודעה שפרקליט מפרקליטות המדינה ינהל את התביעה.
72. הוגשה הודעה כאמור בסעיף 71, תוחלף הקובלנה בכתב אישום מטעם תובע.
73. נוכח בית המשפט שקובל אינו מסוגל לנהל בעצמו את ענינו בבית המשפט, או שהוא מנהל את ענינו באופן טורדני, רשאי בית המשפט להפסיק את הדיון בקובלנה עד שימנה לו הקובל עורך דין תוך תקופה שיקבע; לא עשה כן הקובל תוך התקופה שנקבעה, רשאי בית המשפט לראותו כאילו לא התייצב ויחול האמור בסעיף 133.

ערר
[58]

מועד לערר
[59]

אצילת סמכות
לענין ערר
[60]

כתב אישום
[61]

קובלנה
[62]

קובלנות על
עובדי המדינה
[63]

דין קובלנה
[64]

התביעה בקובלנה
[65]

החלפת קובלנה
בכתב אישום
[66]

העמדת הדיון
בקובלנה
[א66]

74. הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה שבידי התובע ולהעתיקה.
75. עיון בחומר החקירה או העתקה ממנו יהיו במשרד תובע או במקום אחר שתובע הועיד לכך, ובמעמד אדם שתובע מינה, דרך כלל או לענין פלוני, להבטיח שהעיון וההעתקה ייעשו בהתאם לחוק ולהוראות התובע.
76. המפריע או המכשיל אדם שנתמנה על פי סעיף 75 במילוי תפקידו, דינו — מאסר שלושה חדשים; המוציא מתוך החומר שגמסר לו לעיון או להעתקה מסמך או מוצג בלי שקיבל לכך רשות בכתב מאת תובע, דינו — מאסר שנה.
77. (א) לא יגיש תובע לבית המשפט ראייה ולא ישמיע עד אם לנאשם או לסניגורו לא ניתנה הזדמנות סבירה לעיין בראייה או בהודעת העד בחקירה, וכן להעתיקם, אלא אם ויתרו על כך.
- (ב) הודעה של עד בענינים פורמליים שאינם מהותיים לבירור האשמה, אין חובה שתהא בכתב, אולם התובע ימסור לנאשם או לסניגורו — זמן סביר מראש — את שם העד, ואת עיקר התוכן של עדותו לפי הידוע לתביעה, זולת אם ויתרו על כך.
78. הוראות סעיף 74 אינן חלות על חומר שאי-גילוי מותר או שגילוי אסור לפי כל דין, אולם הוראות סעיף 77 חלות עליו.
79. לא יגיש קובל לבית המשפט ראייה שבכתב שהיתה בידיו, אלא אם המציא לנאשם העתק ממנה.
80. הוראות סימן זה אינן חלות על ראיות הבאות לסתור טענת הנאשם שהתובע לא יכול היה לצפותה מראש, ועל ראיות להסברת העדרו של עד או לענינים פורמליים אחרים שאינם מהותיים לבירור האשמה.
81. הוראות סימן זה אינן גורעות מהוראות סעיף 128 לחוק העונשין, התשל"ז—1977.
- סימן ד': עיון בעדויות מומחים של ההגנה
82. בסימן זה, "חוות דעת" ו"תעודת רופא" — כמשמעותן בסעיף 20 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א—1971.¹⁸
83. (א) בית המשפט שהוגש לפניו כתב אישום בפשע או בעוון, רשאי — לפי בקשת התובע — לצוות על הנאשם או על סניגורו —
- (1) לאפשר לתובע לעיין בכל זמן סביר בכל חוות דעת בכתב או בתעודת רופא, שהנאשם מתכוון להביאן לפני בית המשפט כראיה;

13 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

- (2) לערוך בכתב את עיקר תכנה של עדות מומחה, שהנאשם מתכוון להשמיע, ולאפשר לתובע בכל זמן סביר לעיין בו ;
- (3) לאפשר לתובע להעתיק מסמכים כאמור.

(ב) העיון יהיה במעמד אדם שהנאשם או סניגורו ימנה לצורך זה או בכל דרך אחרת שיקבע בית המשפט.

(ג) מועד העיון ומקומו יהיו כפי שיקבע בית המשפט, ובלבד שמועד העיון יהיה לאחר שניתנה לנאשם או לסניגורו — לפי בקשתם — האפשרות לעיין בחומר החקירה לפי סימן ג'.

84. לא יגיש נאשם לבית המשפט חוות דעת בכתב או תעודת רופא ולא ישמיע עדות מומחה שלא קויים לגביהן צו שניתן לפי סעיף 83, אלא בהסכמת התובע או ברשות בית המשפט.

סיג להבאת
ראיות
[74ג]

סימן ה': אישום

85. כתב אישום יכיל —

חוכן כתב האישום
[75]

- (1) שם בית המשפט שאליו הוא מוגש ;
- (2) ציון מדינת ישראל כמאשים או שם הקובל ומענו ;
- (3) שם הנאשם ומענו ;
- (4) תיאור העובדות המהוות את העבירה, בציון המקום והזמן במידה שאפשר לבררם ;
- (5) ציון הוראות החיקוק שלפיו מואשם הנאשם ;
- (6) שמות עדי התביעה.

86. מותר לצרף בכתב אישום אחד כמה אישומים אם הם מבוססים על אותן עובדות או על עובדות דומות או על סדרת מעשים הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת ; בצירוף אישומים כאמור מותר, על אף כל דין אחר, לצרף לאישום בבית משפט מחוזי גם אישום בעבירה שאינה פשע.

צירוף אישומים
[76]

87. מותר להאשים בכתב אישום אחד כמה נאשמים אם כל אחד מהם היה צד לעבירות שבכתב האישום או לאחת מהן, בין כשותף ובין בדרך אחרת, או אם האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת ; אולם אין באי-צירופו של צד אחד לעבירה מניעה לשפיטתו של צד אחר.

צירוף נאשמים
[77]

88. בית המשפט רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על הפרדת המשפט באישום פלוני שנכלל בכתב האישום, או על הפרדת משפטו של נאשם פלוני שהואשם עם אחרים.

הפרדת המשפט
[78]

89. ניתן צו להפרדת המשפט, יוגש כתב אישום אחר בשל האישום שהמשפט עליו הופרד או נגד הנאשם שמשפטו הופרד ; ורשאי בית המשפט, אם הוא סבור שלא ייגרם על-ידי כך עיוות-דין, להמשיך במשפט שהופרד מן השלב שאליו הגיע לפני ההפרדה.

כתב אישום חדש
בהפרדת המשפט
[79]

90. בית המשפט רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על איחוד הדיון בכתבי אישום נפרדים התלויים ועומדים באותו בית משפט, אם מותר לצרפם בהתאם להוראות סעיפים 86 או 87 ובית המשפט סבור שהצירוף לא יגרום לעיוות דין.
91. תובע רשאי, בכל עת עד לתחילת המשפט, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, במסירת הודעה לבית המשפט המפרטת את השינוי; בית המשפט ימציא העתק מן ההודעה לנאשם.
92. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול.
- (ב) בית המשפט רשאי לתקן כתב אישום אף אם העבירה שלפי התיקון היא בגדר הסמכות של בית משפט אחר או של הרכב אחר, ואם עשה כן יעביר את הענין לאותו בית משפט או הרכב, אולם אם העבירה היא בסמכותו של בית משפט בעל סמכות שיפוט מצומצמת יותר, רשאי בית המשפט גם להמשיך לדון בה.
- (ג) בית משפט שהועבר אליו ענין לפי סעיף קטן (ב) רשאי להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע קודמו, ורשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע טענותיהם לענין, לנהוג בראיות שגבה קודמו כאילו הוא עצמו גבה אותן, או לחזור ולגבותן, כולן או מקצתן.
93. תובע רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לחזור בו מאישום שבכתב האישום, נגד נאשם אחד או יותר; אולם לא יעשה כן אם הודה הנאשם, בין בכתב על-פי סעיף 123 ובין בתשובתו לאישום, בעובדות שיש בהן כדי להרשיעו באותו אישום; לא היה בעובדות שהודה בהן כדי הרשעתו, רשאי התובע לחזור בו מן האישום ברשות בית המשפט.
94. חזר בו תובע מאישום לפני תשובת הנאשם לאישום, יבטל בית המשפט את האישום; חזר בו לאחר מכן, יזכה בית המשפט את הנאשם מאותו אישום.

סימן ו': זימון למשפט

95. משהוגש כתב אישום יקבע בית המשפט מועד למשפט; בית המשפט יודיע על המועד בכתב לתובע וימציא לנאשם הזמנה בכתב למשפט בצירוף העתק מכתב האישום; הגיש סניגורו לבית המשפט לפני קביעת המועד יפוי כוח לייצג את הנאשם במשפט, יודיע בית המשפט על המועד בכתב גם לסניגור.
96. הזמנה למשפט תכיל —
- (1) שם בית המשפט;
 - (2) ציון המאשים;
 - (3) שם הנאשם ומענו;
 - (4) תמצית האישום נגדו;
 - (5) המקום והמועד שבהם עליו להתייצב;
 - (6) תמצית הוראות סעיפים 123 ו-128.

97. נדחה המועד לתחילת המשפט או להמשכו, יודיע בית המשפט בכתב לתובע על המועד שקבע, וימציא לנאשם ולסניגורו הודעה בכתב עליו, אם לא הודיע להם על כך בעל־פה בשעת דיון.
98. הודעה בכתב והזמנה לפי סימן זה תיחתם בידי שופט, רשם או פקיד בית המשפט ובחותמת בית המשפט.
99. בית המשפט רשאי לתת בכל עת צו הבאה נגד הנאשם, אם ראוה שיש צורך בכך כדי לכפות את התייצבותו למשפט במועד שנקבע.
100. על צו הבאה יחולו הוראות סעיפים 22 עד 26, בשינויים לפי הענין.
101. העוצר אדם לפי צו הבאה ימסור לו עם העתק הצו גם הזמנה, או הודעה לפי סעיף 97, או העתק מהן.
102. בצו הבאה רשאי בית המשפט להורות לקצין משטרה לשחרר את הנאשם בערובה, כפי שיפורש בצו; כתב ערובה שניתן בפני הקצין יועבר לבית המשפט שנתן את הצו; על הערובה יחולו הוראות סעיפים 43 עד 49 בשינויים לפי הענין.
103. מי שנעצר על־פי צו הבאה ולא שוחרר לפי סעיף 102, יובא בלא דיחוי לפני בית המשפט, והוא יצווה על מעצרו או ישחררו בערובה.
104. (א) נאשם שנמלט או מסתתר ואין אפשרות למצאו, רשאי בית המשפט, לבקשת פרקליט מפרקליטות המדינה, ואם הוא סבור שהדבר עשוי להביא להתייצבותו של הנאשם, לצוות על תפיסת כל נכס מנכסיו של הנאשם, מיטלטלין או מקרקעין, על רישום עיקול עליהם בפנקסי המקרקעין או על מינוי כונס נכסים עליהם, ולהורות מה ייעשה בנכס ובפירותיו כל עוד הצו בתקפו.
- (ב) צו לפי סעיף זה לא יפגע בזכותו של נושה לרדת לאותם נכסים.
- (ג) ניתן צו לפי סעיף זה, רשאי כל מי שתלוי בנאשם ותפיסת הנכס עשויה לפגוע בפרנסתו, לבקש מבית המשפט לבטל את הצו או לשנותו.
- סימן ז': הזמנת עדים והמצאת מסמכים
105. בסימן זה, "מסמכים" — לרבות מוצגים אחרים.
106. (א) בית המשפט יזמין, לבקשת בעל דיון, כל אדם להעיד במשפט, זולת אם היה סבור שאין בהזמנת אותו אדם להועיל לבירור שאלה הנוגעת למשפט, וכן רשאי בית המשפט להזמין עד מטעמו.
- (ב) הזמנת עד תהיה בהמצאת הזמנה בכתב לעד¹ או בהודעה בעל־פה לעד על ידי בית המשפט בשעת דיון.
107. הזמנה בכתב לעד תיחתם ביד שופט, רשם או פקיד בית המשפט ובחותמת בית המשפט ותכיל —

הודעה על
דחיית מועד
[87]

צורת ההזמנה
[88]

צו הבאה
[89]

חולות סעיפים
אחרים
[90]

מסירה עם מעצר
[91]

שחרור בערובה
[92]

הבאה לבית
המשפט
[93]

תפיסת נכסי
נאשם שנמלט
[94]

מירושים
[98 סוגריים]

הזמנת עד
[95, 96]

צורת ההזמנה
ותכנה
[97]

- (1) שם בית המשפט;
- (2) ציון בעלי הדין;
- (3) שם המוזמן ומענו;
- (4) המקום והמועד שבהם עליו להתייצב;
- (5) תמצית הוראות סעיפים 111 ו-113.

108. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין או מיזמת בית המשפט, לצוות על עד שהוזמן או על כל אדם אחר להמציא לבית המשפט במועד שיקבע בהזמנה או בצו, אותם מסמכים הנמצאים ברשותו ושפורטו בהזמנה או בצו.

צו להמצאת
מסמכים ומוצגים
[98]

109. בית המשפט רשאי לצוות על אדם הנוכח לפניו להעיד או להמציא לו מסמכים במועד שיקבע; ודין אדם כזה כדין מי שהומצאו לו הזמנה או צו להמצאת מסמכים.

הזמנת עד
על אחר
[99]

110. נוכח בית המשפט כי נבצר מעד לבוא לבית המשפט, רשאי הוא לגבות את עדותו במקום אחר.

עד שנבצר ממנו
לבוא לבית המשפט
[100]

111. מי שהוזמן להעיד ולא התייצב או נצטווה להמציא מסמכים ולא המציאם, רשאי בית המשפט לצוות על הבאתו לפני בית המשפט; על צו כזה יחולו סעיפים 22 עד 26 ו-101 עד 103, בשינויים לפי הענין.

כפיית הציות
להזמנה או לצו
[101]

112. מי שהוזמן להעיד או נצטווה להמציא מסמכים, ויש לבית המשפט יסוד להניח כי הוא לא יתייצב או לא ימציא את המסמכים, רשאי בית המשפט —

חיוב בערובה,
מעצר ומניעת
יציאה מן הארץ
[102]

(1) לחייבו במתן ערובה, ואם לא נתן ערובה — לצוות על מעצרו;

(2) לתת כל צו שימצא לנכון לשם הבטחת ההתייצבות או המצאת המסמכים, לרבות הפקדת דרכון ואיסור יציאה מן הארץ;

על חיוב בערובה וצו לפי סעיף זה יחולו סעיפים 37, 38 ו-43 עד 49, בשינויים לפי הענין.

113. מי שהוזמן להעיד ולא התייצב או נצטווה להמציא מסמכים ולא המציאם, רשאי בית המשפט להטיל עליו, אף שלא בפניו, קנס עשרים שקלים, ואם הוזמן או נצטווה פעם נוספת ולא התייצב או לא המציא את המסמכים — מאסר חודש ימים או קנס ארבעים שקלים לכל פעם נוספת.

קנס או מאסר
על אי ציות
[103]

114. מי שהוטל עליו מאסר או קנס לפי סעיף 113 שלא בפניו, רשאי בית המשפט, לבקשתו, לעיין שנית במאסר או בקנס שהטיל, להקל בהם או לבטלם, ובית המשפט יבטלם אם שוכנע שהמבקש נמנע מלהתייצב או להמציא את המסמכים מסיבות שלא היתה לו שליטה עליהן.

עיון מחדש
[104]

115. על החלטה להטיל מאסר או קנס לפי סעיף 113 ועל החלטה לפי סעיף 114 יתן בית המשפט מיד הודעה בכתב לנשיא בית המשפט שלערעור, ורשאי הנשיא או שופט אחר של בית המשפט שלערעור לבטל את הצו או לשנותו לקולה.

הודעה לנשיא
בית המשפט
שלערעור
[105]

116. בסימן זה, "גביית עדות" — לרבות קבלת מסמכים ומוציגים אחרים. קבלת מסמכים ומוציגים [112]
117. הוגש כתב אישום לבית משפט, רשאי בית המשפט, לבקשת בעל דין, לגבות עדותו של אדם לאלתר, אם ראה שהעדות חשובה לבירור האשמה וכי יש יסוד סביר להניח שאי אפשר יהיה לגבותה במהלך המשפט או אם מצא שיש חשש שאמצעי לחץ, איום, הפחדה, כוח או הבטחת טובת הנאה יניאו את העד מלמסור עדות אמת במהלך המשפט; נפתחה חקירה בעבירה ועדיין לא הוגש עליה כתב אישום, רשאי לעשות כן בית משפט השלום או בית משפט מחוזי לבקשת תובע או לבקשת אדם העשוי להיות נאשם בעבירה. גביית מוקדמת של עדות [106]
118. עדות כאמור בסעיף 117 תיגבה בפני תובע ובפני הנאשם או אדם העשוי להיות נאשם בעבירה, וזולת אם החליט בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לגבותה שלא בפניו של הנאשם או של מי שעשוי להיות נאשם. נוכחות בעלי דין [107]
119. (א) בהזמנת עדים ובסדרי גביית העדויות ינהגו ככל האפשר כדרך שנוהגים במהלך המשפט, ועל הפרוטוקול יחולו הוראות סעיפים 135 עד 139, בשינויים לפי הענין. (ב) התנגדות לשאלה וטענות אחרות שהושמעו בשעת גביית העדות יירשמו בפרוטוקול, ויחליט בהן בית המשפט שהעדויות מוגשת לו כראיה. סדרי גביית העדות [108]
120. הפרוטוקול בהליכי גביית העדות ייקרא באזני העד, ולאחר שיאשרנו יחתום עליו וכן יחתום עליו השופט; סירב העד לאשר או לחתום, יירשם הדבר בפרוטוקול. תחית הפרוטוקול [109]
121. עדות שנגבתה לפי סעיף 117 דינה כדין עדות שנגבתה במהלך המשפט, אך בית המשפט ירשה להזמין את העד לעדות נוספת אם ניתן להביא את העד לבית המשפט ונתקיים אחד מאלה — העדות כראיה במשפט [110]
- (1) לא היתה לנאשם הזדמנות לחקור את העד;
- (2) לא ניתנה לנאשם הזדמנות סבירה למנות לעצמו סניגור כדי שיהיה נוכח בעת גביית העדות ויחקור את העד, או לא מונה לו סניגור שהיתה חובה למנותו;
- (3) בית המשפט סבור, מטעמים שיירשמו, שהדבר דרוש לבירור האמת או לעשיית צדק.
122. נתקבלה עדות שנגבתה לפי סימן זה ולא היתה לבעל דין הזדמנות לחקור את העד, יביא בית המשפט עובדה זו בחשבון בשקלו את העדות. עדות שנגבתה שלא בפני בעל דין [111]

סימן ט': הודיה בכתב

123. עד לתחילת המשפט רשאי הנאשם, בהודעה בכתב לבית המשפט, להודות בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן, וכן לטעון עובדות נוספות; העתק מכתב ההודיה יומצא על ידי בית המשפט לתובע. הודיה בכתב [113]
124. הודיה שבכתב אינה מונעת את הנאשם מטעון טענות מקדמיות או מהודות בעובדות או מטעון עובדות נוספות במהלך המשפט. הודיה בכתב אינה מונעת טענות מקדמיות [114]

רציפות המשפט
[115]

125. כל עוד לא הוחל בגביית ראיות, רשאי בית המשפט מזמן לזמן לדחות את מועד תחילת המשפט או המשכו כפי הצורך; הוחל בגביית הראיות, ימשיך ברציפות יום יום עד גמירא, זולת אם ראה, מטעמים שיירשמו, כי אין כל אפשרות לנהוג כך.

סימן ב': נוכחות בעלי הדין

נוכחות הנאשם
[116]

126. באין הוראה אחרת בחוק זה לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו.

נוכחות מורשים
של תאגיד
[117]

127. הואשם תאגיד או חבר בני-אדם, לא ינוהל המשפט אלא בפני אדם המורשה כדין לייצג את התאגיד או חבר בני-האדם; אולם מותר לדון תאגיד או חבר בני-אדם שלא בפני מורשה אם נתקיימו התנאים האמורים בסעיף 128; מורשה כאמור דינו לענין סעיפים 99, 140, 161, 189 ו-192 כדין נאשם, והמצאת מסמך לתאגיד או לחבר בני-אדם — היא המצאה למורשה.

שפיטה לא בפני
הנאשם בתחילת
המשפט
[118]

128. נאשם שהוזמן לתחילת המשפט ולא התייצב, מותר לדונו לא בפניו —

(1) אם הוא נאשם בחטא או בעוון והודה בהודיה שבכתב בכל העובדות הנטענות בכתב האישום, ולא טען בה עובדות נוספות שיש בהן לכאורה כדי לשנות את תוצאות המשפט;

(2) אם ביקש שמשפטו יתנהל שלא בפניו והוא מיוצג בו על ידי סניגור, ובית המשפט סבור שלא יהיה בשפיטתו שלא בפניו משום עיוות דין לנאשם,

אולם רשאי בית המשפט, בכל שלב של המשפט, לצוות על התייצבות הנאשם.

אין לגזור מאסר
לא בפני הנאשם
[119]

129. נידון נאשם לא בפניו על פי סעיף 128 (1), לא יגזור עליו בית המשפט עונש מאסר — למעט מאסר בשל אי-תשלום קנס — אלא אם ניתנה לו תחילה הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין העונש בהתאם לסעיף 192.

שפיטת נאשם
שלא התייצב
בהמשך המשפט
[119א]

130. (א) נאשם בחטא או בעוון שהוזמן להמשך משפטו ולא התייצב, מותר לדונו לא בפניו אם היתה ההזמנה למועד ההמשך בהודעה של בית-המשפט בשעת דיון, או אם הומצאה לו בכתב, במסירה לידיו או לידי סניגורו, וצויין בה שבית המשפט יהיה רשאי לדונו לא בפניו אם לא התייצב; הוראת סעיף 237 (ב) לא תחול על מסירה לענין סעיף זה.

(ב) בית המשפט לא ידון נאשם לא בפניו אם הוכח להנחת דעתו, בהודעה מראש, כי נבצר מן הנאשם להתייצב מסיבות שאין לו שליטה עליהן.

(ג) הורשע נאשם שלא בפניו לפי סעיף זה, לא יגזור בית המשפט דינו אלא בפניו ולאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין העונש כאמור בסעיף 192; בהזמנתו לדיון בגזר הדין יפורטו דבר הרשתתו שלא בפניו, מועדה ומועד הדיון בגזר הדין.

(ד) התנהל דיון לא בפני הנאשם לפי סעיף זה, רשאי הנאשם בהמשך הדיון — כל עוד לא תמו הטענות לענין העונש — לבקש מבית המשפט, אף בשעת הדיון ובעל פה, לבטל את הדיון, לרבות הכרעת הדין, שהיה לא בפניו, ולחדש את הדיון.

(ה) משהתייצב הנאשם למשפטו, יסביר לו בית המשפט את זכותו לפי סעיף קטן (ד); התייצב לאחר הרשעתו, יקרא בית המשפט לנאשם את הכרעת הדין לפני שיסביר לו את זכותו.

(ו) בית המשפט ייעתר לבקשת הנאשם אם נוכח שהיתה סיבה סבירה לאי התייצבותו.

(ז) רשאי בית משפט לבטל את הדיון כאמור או את חלקו לבקשת הנאשם גם אם לא נוכח שהיתה סיבה לאי-התייצבותו, אם ראה שמן הצדק לעשות כן; עשה כן, רשאי הוא להטיל על הנאשם תשלום הוצאותיהם של העדים שהתייצבו לדיון שהיה לא בפניו.

131. אין בהוראות סעיפים 126 עד 130 כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט להרחיק מאולם בית המשפט נאשם המפריע לדיוני בית המשפט, אולם ההליכים שהתנהלו לא בפניו יובאו לידיעתו בדרך שיקבע בית המשפט.

הודעת ההליכים
לנידון שלא בפניו
[120]

132. (א) בית המשפט מוסמך להורות שהדיון, כולו או מקצתו, יהיה לא בפני נאשם, אם ביקש זאת סניגורו של הנאשם ובית המשפט סבור שהדיון בפני הנאשם עלול להזיק לבריאות גופו או נפשו.

שפיטה שלא בפני
הנאשם מטעמי
בריאות
[א120]

(ב) דיון לצורך החלטה לפי סעיף קטן (א) רשאי בית המשפט לקיימו לא בפני הנאשם ורשאי הוא לקיימו בדלתיים סגורות.

133. לא התייצב התובע במועד שנקבע למשפט אף על פי שהודע לו המועד, ובית המשפט לא ראה לדחות את המשפט למועד אחר, ינהג בית המשפט כאמור בסעיף 94 כאילו חזר בו התובע מהאישום, אולם רשאי הוא להרשיע את הנאשם בעבירה המתגלית מן העובדות שהודה בהן או שהוכחו, ולגזור את דינו.

הערר תובע
[121]

סימן ג': פרוטוקול ותרגום

134. במשפט פלילי ינוהל פרוטוקול שישקף את כל הנאמר והמתרחש בו והנוגע למשפט.

ניהול פרוטוקול
[122]

135. הפרוטוקול יירשם ביד השופט, ביד רושם שקבע בית המשפט, במכשיר הקלטה, באמצעי מיכני אחר או ביד עובד בית המשפט אשר נשיאו או שופט ראשי של בית משפט שלום, לפי הענין, אישרו כקצרן — הכל כפי שיקבע בית המשפט; ורשאי בית המשפט, לבקשת בעל דין, להרשות רישום הפרוטוקול ביד קצרן אחר.

רישום הפרוטוקול
[123]

136. כתב האישום, מסמכים שהוגשו ושקיבל אותם בית המשפט וכל תעודה הנוגעת למשפט יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו.

צירוף מסמכים
לפרוטוקול
[124]

137. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין ולאחר שנתן ליתר בעלי הודמנות להשמיע את דבריהם, לחקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו; בית המשפט ייוקק

תיקון פרוטוקול
[125]

לבקשת תיקון כאמור גם אם הוגשה לאחר מתן פסק הדין וכל עוד לא עברה התקופה לערעור עליו.

רישום תיקון [126] 138. בקשה לתיקון של פרוטוקול וכל החלטה על בקשה כזאת יירשמו בפרוטוקול וההחלטה תיחתם בידי בית המשפט.

הפרוטוקול — ראייה לכאורה [127] 139. פרוטוקול ישמש ראייה לכאורה למהלך המשפט, אולם בערעור באותו ענין אין לטעון נגד דיוקו של הפרוטוקול ואין להביא ראיות לטעות בו, אלא ברשות בית המשפט שלערעור.

מתרגם לנאשם [128] 140. הוברר לבית המשפט שהנאשם אינו יודע עברית, ימנה לו מתרגם או יתרגם לו בעצמו.

ראייה שלא בעברית [129] 141. ראייה הנמסרת ברשות בית המשפט לא בעברית, או לא בלשון אחרת השגורה בפי בית המשפט ובעלי הדין, תתורגם בידי מתרגם, ועדות שנמסרה כאמור תירשם בפרוטוקול תוך תרגומה לעברית, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת; רישום התרגום בפרוטוקול ישמש ראייה לכאורה לדברים שתורגמו.

שכרו של מתרגם [130] 142. שכרו של מתרגם ישולם מאוצר המדינה, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת.

סימן ד': פתיחת המשפט

תחילת המשפט [131] 143. בתחילת המשפט יקרא בית המשפט את כתב האישום באזני הנאשם, ויסביר לו, אם ראה צורך בכך, את תכנו, אולם רשאי בית המשפט לא לעשות כן לגבי נאשם המיוצג על ידי סניגור, אם הודיע הסניגור לבית המשפט, כי קרא את כתב האישום באזני הנאשם והסביר לו את תכנו, ואם אישר הנאשם את ההודעה; דברי הנאשם וסניגורו יירשמו בפרוטוקול.

הסכמה בדבר עובדות וראיות [131א] 144. לאחר תחילת המשפט ובכל שלב של הדיון, רשאי בית המשפט — אם הנאשם מיוצג על ידי סניגור — לזמן את הנאשם וסניגורו ואת התובע כדי לברר הסכמתם לשאלות שבעובדה ולקבילות מסמכים ומוציגים, לרבות הגשתם לא באמצעות עדים.

הסברת זכויות הנאשם להגנתו [132] 145. במהלך המשפט יסביר בית המשפט לנאשם, אם ראה צורך בכך, את הזכויות הנתונות לו להגנתו.

טענת פסלות [132א] 146. (א) לאחר תחילת המשפט ולפני כל טענה אחרת רשאי בעל דין לבקש ששופט פלוני יפסול עצמו מלישב בדין; הוחלף שופט כאמור בסעיף 233, רשאי בעל דין לעורר טענת פסלות נגד השופט האחר בתחילת הישיבה הראשונה שלאחר החילופין.

(ב) נטענה טענת פסלות נגד שופט, יחליט בה אותו שופט לאלתר ולפני כל החלטה אחרת.

(ג) לא היה באפשרותו של בעל דין לטעון טענת פסלות בשלב האמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא לטענה בשלב שלאחר מכן ובלבד שיעשה זאת מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות.

147. (א) על החלטת שופט לפי סעיף 146 רשאי בעל דין לערער לפני בית המשפט העליון; בערעור ידון נשיא בית המשפט העליון או שופט אחד או שלושה שופטים של בית המשפט העליון שקבע לכך הנשיא.

(ב) הודיע בעל דין שבדעתו לערער על ההחלטה, יופסק המשפט ולא יימשך עד להחלטה בערעור, זולת אם החליט השופט מנימוקים שיירשמו שיש להמשיך במשפט.

(ג) הערעור יוגש בכתב, בפירוט נימוקיו, תוך חמישה ימים מהיום שהודעה לבעל הדין החלטת השופט.

(ד) השופט או השופטים הדגים בערעור יתנו לבעלי הדין הזדמנות להשמיע טענותיהם, ורשאים הם לבקש מהשופט, שעל החלטתו הוגש הערעור, להעיר הערותיו.

148. טענת פסלות לא תישמע ולא תשמע נימוק לערעור, אלא בהתאם להוראות סעיפים 146 ו-147.

סייג טענת
פסלות
[132ג]

149. לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן —

טענות מקדמיות
[133]

- (1) חוסר סמכות מקומית;
- (2) חוסר סמכות ענינית;
- (3) פגם או פסול בכתב האישום;
- (4) העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה;
- (5) זיכוי קודם או הרשעה קודמת בשל המעשה נושא כתב האישום;
- (6) משפט פלילי אחר תלוי ועומד נגד הנאשם בשל המעשה נושא כתב האישום;
- (7) חסינות;
- (8) התיישנות;
- (9) חנינה.

150. בטענה טענה מקדמית, יתן בית המשפט לתובע הזדמנות להשיב עליה, אולם רשאי הוא לדחותה גם אם לא עשה כן; בית המשפט יחליט בטענה לאלתר, זולת אם ראה להשהות את מתן החלטתו לשלב אחר של המשפט; נתקבלה טענה מקדמית, רשאי בית המשפט לתקן את כתב האישום או לבטל את האישום, ובמקרה של חוסר סמכות — להעביר את הענין לבית משפט אחר כאמור בסעיף 37 לחוק בתי המשפט, התשי"ז—1957¹⁴.

דין בטענה
מקדמית
[134]

151. לא טען הנאשם טענה מקדמית בשלב זה, אין בכך כדי למנעו מלטעון אותה בשלב אחר של המשפט, אולם לגבי הטענות המפורטות בפסקאות (1) ו-(3) לסעיף 149 אין הוא רשאי לעשות כן אלא ברשות בית המשפט.

טענות מקדמיות
בשלב אחר
של המשפט
[135]

152. (א) לא בוטל האישום מכוח טענה מקדמית, ישאל בית המשפט את הנאשם מה תשובתו לאישום; הנאשם רשאי שלא להשיב, ואם השיב, רשאי הוא בתשובתו להודות בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן, או לכפור בהן, וכן לטעון עובדות נוספות בין אם הודה כאמור ובין אם לאו; השיב הנאשם באחת הדרכים האמורות, רשאי

תשובת הנאשם
לאישום
[136]

14 ס"ח התשי"ז, עמ' 148.

בית המשפט לשאול אותו שאלות, ובלבד שהשאלות לא יחרגו מהדרוש להבהרת תשובת הנאשם; תגובת הנאשם יכול שתיעשה על ידי סניגורו.

(ב) הימנעות הנאשם להשיב לאישום או לשאלות בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א) עשויה לשמש חיוק למשקל הראיות של התביעה; בית המשפט יסביר לנאשם את תוצאות הימנעותו.

(ג) בית המשפט יסביר לנאשם שאם ברצונו לטעון טענת "במקום אחר הייתי" — כטענה יחידה או בנוסף לאחרות — עליו לעשות כן מיד, ויסביר לו את תוצאות הימנעותו מעשות כן, כאמור בסעיף קטן (ב), הכל זולת אם ראה בית המשפט שאין מקום לטענה האמורה.

(ד) משלא טען הנאשם מיד "במקום אחר הייתי", או שטען ולא ציין את המקום האחר, לא יהיה רשאי להביא ראיות — בין עדות עצמו ובין ראיות אחרות — כדי להוכיח טענה כאמור אלא ברשות בית המשפט.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של הנאשם לפי סעיף 153 לחזור בו מהודיה בנוכחותו במקום ביצוע העבירה, או לשנות מחובת הראיה שעל התביעה.

חורה מהודיה
[137]

153. (א) הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו.

(ב) התיר בית המשפט לנאשם לחזור בו מהודייתו אחרי הכרעת הדין, יבטל בית המשפט את הכרעת הדין במידה שיסודה בהודיית הנאשם ויחדש את הדיון אם הדבר מתחייב מן הנסיבות.

דין עובדה
שהודו בה
[138]

154. עובדה שנאשם הודה בה יראוה כמוכחת כלפיו זולת אם ראה בית המשפט שלא לקבל את ההודיה כראיה או שהנאשם חזר בו מן ההודיה לפי סעיף 153.

פסק דין של
נאשם שהודה
[139]

155. (א) נאשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד ומהם הודו בעובדות שיש בהן כדי הרשעתם ומהם שלא הודו בכך, לא יגזור בית המשפט את דינם של הנאשמים שהודו לפני שנסתיים בירור המשפט של הנאשמים שלא הודו; ואולם —

(1) נאשם שהודה כך, והתובע או הסניגור מודיעים שהוא ייקרא להעיד במשפטם של יתר הנאשמים, לא יעיד אלא לאחר שנגזר דינו;

(2) בנסיבות מיוחדות שירשום בית המשפט רשאי הוא לגזור את דינו של הנאשם שהודה לפני סיום משפטם של האחרים.

(ב) לענין סעיף זה, גזירת דין — לרבות מתן צו מבחן ללא הרשעה או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה.

סימן ה': בירור הנאשמה

פרשת התביעה
[140]

156. לא הודה הנאשם בעובדות שיש בהן כדי להרשיעו באישום או באחד האישומים שבכתב האישום, או שהודה ובית המשפט לא קיבל את הודייתו, תביא התביעה לפני בית המשפט את ראיותיה לעובדות שלא נתקבלה עליהן הודיה, ורשאית היא להקדים להן דברי פתיחה.

157. בגמר ראיותיו יודיע התובע שפרשת התביעה הסתיימה. סיום פרשת התביעה [141]
158. נסתיימה פרשת התביעה ולא הוכחה האשמה אף לכאורה, יזכה בית המשפט את הנאשם — בין על פי טענת הנאשם ובין מיזמתו — לאחר שנתן לתובע להשמיע את דברו בענין; הוראות סעיפים 182 ו-183 יחולו גם על זיכוי לפי סעיף זה. זיכוי בשל העדר הוכחה לכאורה [142]
159. לא זוכה הנאשם לפי סעיף 158, רשאי הוא להביא לפני בית המשפט את ראיות ההגנה ורשאי הוא להקדים להן דברי פתיחה. פרשת ההגנה [143]
160. נאשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד, ישאו תחילה את דברי פתיחתם, לפי הסדר שבו הם רשומים בכתב האישום, ולאחר מכן יביאו ראיותיהם, לפי אותו סדר, והכל אם לא הורה בית המשפט, לבקשת בעל דין, על סדר אחר. סדר הפתיחה והבאת ראיות של נאשמים אחדים [144]
161. (א) הנאשם רשאי לנהוג באחת מאלה:
 (1) להעיד כעד ההגנה, ואז יהיה עשוי להיחקר חקירה שכנגד;
 (2) להימנע מהעיד. דבר הנאשם [145]
- (ב) בית המשפט יסביר לנאשם כי הוא רשאי לנהוג כאמור בסעיף קטן (א) ואת תוצאות הימנעותו מהעיד כאמור בסעיף 162.
- (ג) נאשם שבחר להעיד, יעיד בתחילת ראיותיה של ההגנה; אולם רשאי בית המשפט, לבקשתו, להתיר לו להעיד בשלב אחר של פרשת ההגנה.
162. הימנעות הנאשם מהעיד עשויה לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה וכן סיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להן סיוע, אך לא תשמש סיוע לצורך סעיף 11 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו—1955.¹⁵ שתיקת הנאשם [145א]
163. נאשם שבחר להעיד, לא יישאל בחקירה שכנגד שאלות בענין הנוגע להרשעותיו הקודמות, מלבד אם העיד על אופיו הטוב או הביא ראיה אחרת לכך, בין בראיותיו ובין בחקירה שכנגד של עדי התביעה. סייג לחקירת נאשם [146]
164. בגמר ראיותיו יודיע הנאשם שפרשת ההגנה הסתיימה. סיום פרשת ההגנה [147]
165. בית המשפט רשאי להרשות לתובע להביא ראיות לסתור טענות העולות מראיות ההגנה ואשר התובע לא יכול היה לצפותן מראש, או להוכיח עובדות שהנאשם חזר בו מהודייתו בהן לאחר סיום פרשת התביעה. ראיות נוספות מטעם התובע [148]
166. הביא התובע ראיות נוספות, רשאי הנאשם להביא ראיות לסתור אותן. סתירת ראיות נוספות [149]
167. סיימו בעלי הדין הבאת ראיותיהם, רשאי בית המשפט, אם ראה צורך בכך, להורות על הזמנת עד — ואפילו כבר נשמעה עדותו בפני בית המשפט — ועל הבאת ראיות אחרות, אם לבקשת בעל דין ואם מיזמת בית המשפט. ראיות מטעם בית המשפט [150]
168. הובאו ראיות לפי סעיף 167, רשאים בעלי הדין, ברשות בית המשפט, להביא ראיות לסתור אותן. סתירת ראיות מטעם בית-המשפט [151]

¹⁵ ס"ח התשט"ו, עמ' 96.

169. בתום הבאת הראיות, או משנתקבלה הודיה בעובדות ולא הובאו ראיות, רשאים התובע ואחריו הנאשם להשמיע את סיכומיהם לענין האשמה.

סיכומים לענין
האשמה
[152]

170. (א) קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו—1955¹⁶, או לפי סעיף 19(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט—1969¹⁷, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדיון, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו.

נאשם שאינו מסוגל
לעמוד בדיון
[152] א(א)—(ג)

(ב) מצא בית המשפט בתום בירור האשמה, כי לא הוכח שהנאשם ביצע את העבירה, או מצא שהנאשם אינו אשם — שלא מחמת היותו חולה נפש לאו-בר-עונשין — יזכה את הנאשם; לא מצא בית המשפט לזכות את הנאשם, יפסיק את ההליכים נגדו, ורשאי הוא להפסיקם גם לפני תום בירור האשמה.

(ג) החלטת בית המשפט לפי סעיף קטן (ב) ניתנת לערעור.

171. הועמד נאשם לדיון לפי סעיף 17(ב) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו—1955, רשאי בית המשפט לקבל עדות שניתנה בבירור לפי סעיף 170 בלי לשמוע אותה שנית, אולם בעל דין רשאי לחקור עד חקירה נגדית או חקירה נוספת והנאשם רשאי לדרוש שעדיו יישמעו שנית; לא ניתן הדבר להיעשות, יביא בית המשפט עובדה זו בחישובו בשקלו את העדות.

נאשם ששב
להיות מסוגל
לעמוד בדיון
[152] א(ד)

פימן ו': סדר חקירת עדים

172. עד שטרם העיד — פרט לנאשם — לא יהא נוכח בגביית עדותו של עד אחר, אולם עד ששמע עדותו של עד אחר, אינו נפסל לעדות בשל כך בלבד.

עדים יעידו זה
שלא בפני זה
[153]

173. בית המשפט יזהיר את העד לפני גביית עדותו, וסעיפים 4 ו-5 לחוק לתיקון דיני הראיות (אזהרת עדים וביטול שבועה), התש"ם—1980, יחולו.

אזהרת עד
[154]

174. עד נחקר תחילה בידי בעל הדין שביקש את שמיעת עדותו; אחריו רשאי בעל הדין שכנגד לחקור את העד חקירה שכנגד, ואחריו רשאי בעל הדין שביקש את שמיעת העד לחזור ולחקרו חקירה חוזרת; בית המשפט רשאי להרשות לבעל הדין להציג לעד שאלה נוספת גם בתום חקירתו כאמור.

חקירת עד בידי
בעלי הדין
[156]

175. סיימו בעלי הדין את חקירתם, רשאי בית המשפט לחקור את העד; ורשאי הוא לשאול עד שאלה גם במהלך חקירתו בידי בעלי הדין להבהרת ענין שנתעורר בה.

חקירה בידי
בית המשפט
[157]

176. חקר בית המשפט עד, רשאים בעלי הדין לחקור את העד חקירה נוספת להבהרת ענין שנתעורר בחקירתו של בית המשפט.

חקירה נוספת
בידי בעלי הדין
[158]

16 ס"ח התשט"ו, עמ' 121.
17 ס"ח התשכ"ט, עמ' 132.

177. נאשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד ולא הורה בית המשפט, לבקשת בעל דין, על סדר אחר, יהא סדר חקירת העדים כזה:

(1) היה העד עד תביעה — יחקרוהו הנאשמים חקירה שכנגד לפי הסדר שבו הם רשומים בכתב האישום;

(2) היה העד עד סניגוריה — יחקרוהו חקירה ראשית תחילה הנאשם שביקש שמיעת עדותו ואחר כך יתר הנאשמים לפי הסדר שבו הם רשומים בכתב האישום, ובחקירה חוזרת — בהיפוך הסדר האמור.

178. לא קרא התובע לעד שצויין כעד התביעה בכתב האישום, והנאשם קרא לעד להעיד, רשאי בית המשפט להרשות לנאשם לחקור את העד בחקירה ראשית כאילו היתה חקירה שכנגד ולקבוע סדר חקירתו בידי בעלי הדין האחרים.

עד תביעה שלא
נקרא להעיד
[160]

179. קבע בית המשפט כי עד שקרא לו בעל דין הוא עד עויין לאותו בעל דין — בין מפני שמסר בבית המשפט עדות הסותרת את עדותו בחקירת המשטרה ובין מטעם אחר — רשאי הוא להרשות לבעל הדין לחקור את העד בחקירה הראשית כאילו היתה חקירה שכנגד ולקבוע סדר חקירתו בידי בעלי הדין האחרים.

עד עויין
[161]

180. היה לבית המשפט יסוד להגיה כי עדו של אחד הנאשמים יעיד לרעת נאשם אחר, רשאי הוא להרשות לנאשם האחר, אם לא חקר את העד חקירה ראשית, לחקרו חקירה שכנגד לפני התובע.

זכות חקירה
שכנגד במקרים
מסויימים
[162]

181. נקרא עד להעיד מיזמת בית המשפט לפי סעיף 167 יתן בית המשפט לבעלי הדין הזדמנות לחקרו חקירה שכנגד בסדר שיקבע.

עדות מטעם
בית המשפט
[163]

סימן ז': פסק הדין

182. בתום בירור האשמה יחליט בית המשפט בהחלטה מנומקת בכתב (להלן — הכרעת הדין) על זיכוי הנאשם או, אם מצא אותו אשם, על הרשעתו; בית המשפט יקרא את הכרעת הדין על נימוקיה בפומבי, יתחום עליה ויסמנה בתאריך הקריאה; בית המשפט רשאי — במקום לקרוא את הכרעת הדין — למסור לנאשם העתק ממנה ולהסביר בפומבי את עיקרי תכנה; זיכה בית המשפט את הנאשם, יודיע דבר הזיכוי בתחילה.

הכרעת הדין
[164]

183. על אף האמור בסעיף 182, אם הודיע בית המשפט על זיכוי הנאשם, רשאי הוא —

(1) לפרש נימוקיו מיד או תוך שלושים ימים מיום ההודעה;

נימוקים בזיכוי
[165]

(2) לקרוא את הנימוקים בפומבי או, בהסכמת בעלי הדין, להמציאם להם בכתב, תוך שלושים ימים לאחר קריאת פסק הדין.

184. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; אולם לא יוטל עליו בשל כך עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום.

הרשעה בעבירה
על פי עובדות
שלא נטענו בכתב
האישום
[166]

185. לענין סעיף 184 אין נפקא מינה שהעבירה שנתגלתה אינה בתחום סמכותו הענינית של בית המשפט, אולם אם נתגלתה עבירה שהיא פשע בבית משפט שאינו מוסמך לדון בו, יעביר את הענין לבית משפט מחוזי, והלה ידון בו כאילו הובא לפניו מלכתחילה, ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית המשפט הקודם.
186. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה.
187. הרשיע בית המשפט את הנאשם, רשאי התובע להביא ראיות לענין העונש ובכלל זה ראיות להרשעותיו הקודמות של הנאשם.
188. (א) מותר לקבל כראיה לענין סעיף 187, בנוסף לכל דרך אחרת של הוכחה כדין, העתק מהמרשם הפלילי המתנהל בידי המשטרה על החלטות בפלילים של בתי המשפט הנוגעות לנאשם, למעט זיכוי —
- (1) כשהדיון מתנהל בפני הנאשם — אם העתק המרשם הפלילי הוגש לבית המשפט והנאשם לא הכחיש את תכנו ;
- (2) כשהדיון מתנהל שלא בפני הנאשם — אם העתק המרשם הפלילי הומצא לו מטעם התובע, והנאשם לא הודיע לבית המשפט, בכתב, תוך שבעה ימים מיום שהגיע ההעתק לידי, שהוא מכחיש את תכנו.
- (ב) בעבירות מהמנויות בתוספת הראשונה, מותר לקבל כראיה, בתנאים האמורים בסעיף קטן (א), גם העתק מרשימה המתנהלת במשרדו של השר הממונה על ביצוע החוק הקובע את העבירה.
189. סיים התובע הבאת ראיותיו לענין העונש, או שלא הביא ראיות כאלה, רשאי הנאשם לנהוג, לענין העונש, כאמור בסעיף 161 או למסור הודעה בלי להיחקר, וכן רשאי הוא להביא ראיות להקלת העונש.
190. לפני מתן גזר הדין רשאי בית המשפט, לאחר שנתן לנאשם הזדמנות להשמיע טענותיו בענין, לצוות על בדיקת הנאשם בידי רופא או מומחה אחר ; ורשאי בית המשפט לצוות על חקירות אחרות הנראות לו מועילות לקביעת העונש.
191. העתק התסקיר של קצין מבחן שנתקבל לפי סעיפים 37 ו-38 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, ושל תוצאות הבדיקות והחקירות האחרות יימסרו לתובע ולסניגורו של הנאשם, אם יש לו סניגור, ובית המשפט ישמע כל טענה לכתוב בהם ; אולם רשאי בית המשפט לצוות שהעתק כאמור יימסר גם לנאשם, ורשאי בית המשפט, על פי הצעה מנומקת של קצין המבחן או על פי יומתו הוא, לצוות מטעמים מיוחדים שאין לגלות את תכנם, כולו או מקצתו, לבעלי הדין.
192. נסתיימו ההליכים האמורים בסעיפים 187 עד 191, רשאים התובע ואחריו הסניגור והנאשם להשמיע את טענותיהם לענין העונש.
193. בתום הטענות לענין העונש יגזור בית המשפט את דינו של הנאשם ; בית המשפט יקרא את גזר הדין בפומבי, יחתום עליו ויסמנו בתאריך קריאתו.

| | |
|--|---|
| 194. אין בהוראות סימן זה כדי למעט מהוראות כל דין המתיר שלא להרשיע נאשם אף אם הוכחה אשמתו, או שלא להטיל עליו עונש אף אם הורשע. | שמירת דינים [176] |
| 195. הכרעת הדין וגזר הדין מהווים יחד את פסק הדין. | פסק הדין [177] |
| 196. בתום קריאת גזר הדין יסביר בית המשפט לנאשם את זכותו לערער על פסק הדין ויודיע לו על המועד להגשת הערעור. | הסברה על זכות ערעור [178] |
| פרק ו': ערעור | |
| 197. בפרק זה, לגבי ערעור נוסף, "הערכאה הקודמת" — לרבות הערכאה שעליה היה הערעור הראשון. | סירוסים [201] |
| 198. ערעור, בין של הנאשם ובין של התובע, יהיה בהגשת הודעת ערעור לבית המשפט שלפניו מערערים (בפרק זה — בית המשפט), אם במישרין ואם באמצעות בית המשפט שעל פסק דינו מוגש הערעור. | הגשת ערעור [179] |
| 199. התקופה להגשת הערעור היא ארבעים וחמישה ימים מיום מתן פסק הדין, ואם ניתנה הכרעת הדין ללא נימוקים — מיום מתן הנימוקים; היתה דרושה רשות לערער, תוגש בקשת הרשות תוך אותה תקופה, והודעת הערעור תוגש תוך שלושים ימים מיום מתן הרשות. | תקופת ערעור [180] |
| 200. ניתנו פסק הדין, נימוקיו או הרשות לערעור לא בפני הנאשם, יתחילו התקופות האמורות בסעיף 199 לגבי הנאשם, מיום שהומצאו לו. | תקופת ערעור כשפסק הדין ניתן שלא בפני הנאשם [181] |
| 201. בית המשפט רשאי, לבקשת מערער, להרשות הגשת ערעור לאחר שעברו התקופות האמורות בסעיפים 199 ו-200. | הארכת מועדים [182] |
| 202. פסק דין המטיל עונש מוות יהא נדון בערעור אף אם הנאשם לא ערער עליו. | ערעור אוטומטי [183] |
| 203. לא ניתנו בהודעת הערעור נימוקי הערעור או לא פורטו במידה מספקת, רשאי בית המשפט להורות למערער להגיש נימוקים, או נימוקים מפורטים יותר, במועד שיקבע; לא עשה המערער כך, רשאי בית המשפט, בתחילת הדיון בערעור, לדחות את הערעור מחוסר נימוקים. | נימוקי ערעור [184] |
| 204. המערער רשאי בכל שלב של הערעור, ברשות בית המשפט, לתקן את הודעת הערעור או את נימוקיו. | תיקון הודעת ערעור ונימוקיו [185] |
| 205. בית המשפט רשאי לדון בבקשת רשות לערער כאילו היתה הודעת ערעור. | דיון לפי בקשת רשות [186] |
| 206. מערער רשאי לחזור בו מערעורו, אולם משנסתיימו טענות בעלי הדין לא יחזור בו אלא ברשות בית המשפט. | חזרה מערעור [187] |
| 207. ערעורים על פסק דין שהגישו יותר מבעל דין אחד, יאוחדו ויידונו כאחד, אולם רשאי בית המשפט לדון בהם בנפרד. | איחוד ערעורים [188] |
| 208. הדיון בערעור יהיה בפני בעלי הדין; אולם אם הוזמן בעל דין ולא התייצב, רשאי בית המשפט לדון בערעור לא בפניו. | דיון בפני בעלי הדין [189] |

טענת פסלות
שופט בערער
[189א]

209. בתחילת שמיעת הערער ולפני כל טענה אחרת רשאי בעל דין לבקש ששופט פלוני יפסול עצמו מלישב בדין; הוראות סעיפים 146 עד 148 יחולו, בשינויים המחוייבים, על טענת פסלות לפי סעיף זה.

סדר הטענות
בערער
[190]

210. (א) בערער יטען תחילה המערער ואחריו המשיב, ואחריו רשאי המערער לטעון בתשובה לטענות המשיב.

(ב) באיחוד ערעורים של נאשם ושל תובע יטען תחילה הנאשם, זולת אם הורה בית המשפט על דרך אחרת; באיחוד ערעוריהם של נאשמים אחדים יקבע בית המשפט את סדר הטענות ביניהם.

(ג) יכול בית המשפט להרשות לכל אחד מבעלי הדין להוסיף לטעון או להשיב על טענות בעל דין אחר.

(ד) נתבקש בית המשפט להחליט בענין ענשו של נאשם, רשאים לעולם סניגורו ואחריו הנאשם לטעון אחרונה לפני סיום הדיון.

גביית ראיות
[191]

211. בית המשפט רשאי, אם היה סבור כי הדבר דרוש לעשיית צדק, לגבות ראיות או להורות לערכאה הקודמת לגבות ראיות שיורה.

שינוי במסקנות
[192]

212. בית המשפט רשאי להסיק מחומר הראיות שהיה לפני הערכאה הקודמת או לפניו מסקנות שונות משהסיקה הערכאה הקודמת או לקבוע כי אין בו יסוד למסקנותיה.

סמכות בית
המשפט שלערער
[193]

213. בית המשפט רשאי, בפסק דינו, לעשות אחת מאלה:

(1) לקבל את הערער, כולו או מקצתו, ולשנות את פסק הדין של הערכאה הקודמת או לבטלו וליתן אחר במקומו, או להחזיר את המשפט עם הוראות לערכאה הקודמת;

(2) לדחות את הערער;

(3) ליתן בקשר לפסק הדין כל החלטה אחרת שהערכאה הקודמת היתה מוסמכת לתתה.

ראיות במשפט
שהחזיר
[194]

214. הוחזר המשפט לערכאה הקודמת, רשאית היא, בכפוף להוראות בית המשפט שלערער, להיזקק לראיות שגבתה מלכתחילה בלי לגבותן שנית.

דחיית ערער
על אף טענה
שנתקבלה
[195]

215. בית המשפט רשאי לדחות ערער אף אם קיבל טענה שנטענה, אם היה סבור כי לא נגרם עיוות דין.

הרשעה בעבירה
שונה
[196]

216. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו, אף אם היא שונה מזו שהורשע בה בערכאה הקודמת, ואף אם אותן עובדות לא נטענו בערכאה הקודמת, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; אולם לא יוטל עליו עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום.

תנאי הגדרת
העונש
[197]

217. בית המשפט לא יגדיל עונש שהוטל על נאשם, אלא אם הוגש ערער על קולת העונש.

218. בית המשפט יקרא את פסק הדין על נימוקיו בפומבי, יחתום עליו ויסמן תאריך קריאתו; בית המשפט רשאי, במקום לקרוא את הכרעת הדין, למסור לנאשם העתק ממנה ולהסביר בפומבי את עיקרי תכנה; זיכה בית המשפט את הנאשם או דחה ערעור על זיכוי, יודיע על כך בתחילת פסק דינו, ורשאי הוא —

(1) לפרש נימוקיו מיד או תוך שלושים ימים מיום קריאתו;

(2) לקרוא את הנימוקים בפומבי או, בהסכמת בעלי הדין, להמציאם להם בכתב, תוך שלושים ימים לאחר קריאת פסק הדין.

219. בתום קריאת פסק דין בערעור שיש עליו ערעור נוסף, יסביר בית המשפט לנאשם את זכותו לערעור הנוסף ויודיע לו על המועדים הקבועים לכך.

220. נוסף על האמור בפרק זה רשאי בית המשפט לתת כל הוראה שהערכאה הקודמת מוסמכת לתתה על פי כל דין, בתיאומים לפי הענין.

פרק ז': סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס

221. (א) שר המשפטים רשאי לקבוע שעבירה על הוראה פלוגנית, שאיננה פשע, היא עבירת קנס, דרך כלל או בתנאים או בסייגים שקבע; היתה העבירה קבועה בחוק, או על פי חוק, ששר אחר ממונה על ביצועו, תהיה קביעת שר המשפטים טעונה הסכמת אותו שר (להלן — השר הממונה).

(ב) קבע שר המשפטים שעבירה פלוגנית היא עבירת קנס, יקבע את שיעור הקנס, ורשאי הוא לקבוע שיעורים שונים לעבירה חוזרת או נוספת שעבר אותו אדם או בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, ובלבד ששיעור קנס לא יעלה על השיעור שנקבע לו בחיקוק הקובע את העבירה או על 250 שקלים לגבי עבירה ראשונה ועל 500 שקלים לגבי עבירה חוזרת או נוספת, לפי הסכום הנמוך יותר.

(ג) קביעת שר המשפטים לפי סעיף זה טעונה אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

222. היה לשוטר או למי ששר הפנים או השר הממונה הסמיכו לכך, או לעובד רשות מקומית שראש הרשות המקומית הסמיכו לכך — לפי הענין — יסוד להניח כי אדם פלוגני עבר עבירת קנס, רשאי הוא למסור לו הזמנה בנוסף שנקבע; בהזמנה יואשם המוזמן באותה עבירה ותינתן לו הברירה לשלם קנס בשיעור שנקבע במקום להישפט על העבירה האמורה.

223. (א) מי שנמסרה לו הזמנה כאמור בסעיף 222 רשאי תוך חמישה עשר ימים מיום המסירה לשלם לחשבון הסילוקים הנקוב בה את הקנס הנקוב בה.

(ב) שילם אדם את הקנס כאמור בסעיף קטן (א), רואים אותו כאילו הודה באשמה בפני בית המשפט, הורשע ונשא את ענשו.

224. לא שילם אדם את הקנס כאמור בסעיף 223, רואים את ההזמנה שנמסרה לו כאילו היתה הזמנה למשפט שהוצאה ונמסרה על פי סימן ו' לפרק ד'; הורשע בבית המשפט על העבירה ונגזר דינו לקנס, לא יפחת הקנס מהסכום הנקוב בהזמנה אלא אם ראה בית המשפט נסיבות מיוחדות המצדיקות הפחתתו.

225. (א) קביעת עבירה כעבירת קנס אין בה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש בשל עבירה כזאת כתב אישום, אם טרם שולם הקנס לפי סעיף 223 והוא סבור שנסתיבות העבירה מחייבות בירור המשפט.

(ב) בעבירות לפי פקודת העיריות¹⁸, לפי פקודת המועצות המקומיות¹⁹, או לפי אחד החיקוקים המפורטים בתוספת לפקודת בתי המשפט העירוניים²⁰, רשאים להורות על הגשת כתב אישום גם ראש הרשות המקומית, סגן ראש הרשות המקומית שמועצת הרשות הסמיכה אותו לכך או עובד אחר של הרשות המקומית שמועצת הרשות הסמיכה אותו לכך, דרך כלל או לעבירות מסוימות.

226. בהליכים לפי פרק זה לא יחול חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א—1971²¹, למעט פרק ה' שבו.

227. הסמכות לפי סעיף 221 לא תחול לגבי עבירות שהוק אחר מסמיך לקבען כעבירות קנס, אולם הוראות סעיפים 222 עד 226 יחולו על עבירות כאלה.

228. (א) היה לשוטר או למי ששר הפנים או שר התחבורה הסמיך לכך יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס שהיא עבירת תעבורה כמשמעותה בפקודת התעבורה²², רשאי הוא למסור לו הודעת תשלום קנס; ההודעה תהיה בטופס שנקבע ויפורטו בה העבירה ושיעור הקנס שנקבע לה.

(ב) שוטר או מי שהוסמך כאמור בסעיף קטן (א) לא ימסור לאדם הודעת תשלום קנס אלא ימסור לו הזמנה למשפט, אם היה לו יסוד להניח שהעבירה נעברה בנסיבות מחמירות כאמור בסעיף 29 לפקודת התעבורה.

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע בצו כי עבירות קנס נוספות יהיו עבירות של ברירת משפט ויחולו עליהן הוראות סעיף זה וסעיפים 229 ו-230 בשינויים המחוייבים.

(ד) על עבירות שסעיף זה חל עליהן לא יחולו הוראות סעיפים 222 עד 225.

229. (א) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס ישלם, תוך שלושים ימים מיום ההמצאה, את הקנס הנקוב בהודעה לחשבון שצויין בה, זולת אם תוך אותם שלושים ימים הודיע בדרך שנקבעה בתקנות שיש ברצונו להישפט על העבירה.

(ב) לא שילם אדם את הקנס במועד ולא הודיע שיש ברצונו להישפט על העבירה, ישלם את כפל הקנס; לא שילם ועברו ששה חדשים — יחול האמור בסעיף 67 לחוק העונשין, התשל"ז—1977, על כפל הקנס; גביית הקנס תיעשה כאמור בסעיף 70 לחוק העונשין, התשל"ז—1977.

(ג) שילם אדם את הקנס רואים אותו כאילו הודה באשמה בפני בית המשפט. הורשע ונשא את עונשו.

18 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.
19 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.
20 חוקי אי"י, כרך א', פרק צ"ו, עמ' 1015.
21 ס"ח התשל"א, עמ' 134.
22 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

230. הודיע אדם לפי סעיף 229 (א) שברצונו להישפט על העבירה, תישלח לו הזמנה למשפט; בית המשפט רשאי, מנימוקים שיירשמו, לקיים את המשפט גם אם ההודעה האמורה ניתנה באיחור.

פרק ח': הוראות שונות

231. (א) בכל עת שלאחר הגשת כתב אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט, לעכב את הליכי המשפט; הוגשה הודעה כאמור יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט.

עיכוב הליכים
[202]

(ב) היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול למשנהו — דרך כלל, לסוגי ענינים או לענין מסויים — את סמכותו לעכב הליכי המשפט כאמור בסעיף קטן (א), באישום בעבירה שאינה פשע.

232. עוכבו הליכים לפי סעיף 231 רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה בכתב לבית המשפט, לחדשם כל עוד לא עברו מיום עיכובם, בפשע — חמש שנים, ובעוון — שנה; הוגשה הודעה כאמור, יחדש בית המשפט את ההליכים, ורשאי הוא להמשיך בהם מן השלב שאליו הגיע לפני ההפסקה; עוכבו ההליכים בשניה לא יתודשו עוד.

חידוש הליכים
[203]

233. כל עוד לא הוחל בגביית ראיות רשאי שופט אחר להמשיך במשפט מן השלב שאליו הגיע קודמו; הוחל בגביית ראיות ונבצר משופט מסיבה כלשהי לסיים את המשפט, רשאי שופט אחר להמשיך במשפט מן השלב שאליו הגיע קודמו, ורשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע טענותיהם לענין, לנהוג בראיות שגבה קודמו כאילו גבה אותן בעצמו או לחזור ולגבותן, כולן או מקצתן.

המשך משפט בפני שופט אחר
[204]

234. הוראות סעיף 233 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם כשהורכב בית המשפט משלושה שופטים או יותר.

שינוי בהרכב חבר השופטים
[205]

235. מקום שבית המשפט דן בשלושה שופטים או יותר, כל סמכות הנתונה לפי חוק זה לבית המשפט — לרבות סמכות לעשות פעולה שבית המשפט נדרש לעשותה — תהיה, כל עוד לא הורכב בית המשפט, בידי כל שופט של אותו בית משפט, ומשהורכב, בשעה שבית המשפט אינו יושב בדין, בידי אב בית הדין; פעולה לפי סעיפים 15, 83, 105 (א), 135, 140, 143, 145, 196 ו-219 תיעשה בידי אב בית הדין גם כשבית המשפט יושב בדין.

סמכות שופט ואב בית דין
[206]

236. נפטר אדם ייפסק כל הליך פלילי נגדו.

מות הנאשם
[207]

237. (א) מסמך שיש להמציאו לאדם לפי חוק זה, המצאתו תהיה באחת מאלה:

המצאת מסמכים
[209]

- (1) במסירה לידו; ובאין למצאו במקום מגוריו או במקום עסקו — לידי בן משפחתו הגר עמו ונראה שמלאו לו שמונה עשרה שנים, ובתאגיד ובחבר בני-אדם — במסירה במשרדו הרשום או לידי אדם המורשה כדין לייצגו;
- (2) במשלוח מכתב רשום לפי מענו של האדם, התאגיד או חבר בני האדם, עם אישור מסירה; בית המשפט רשאי לראות את התאריך שבאישור המסירה כתאריך ההמצאה.

(ב) מסירת המסמך לידי סניגור הנאשם, או מסירתו במשרד הסניגור לידי פקידו, וכן משלוח מכתב רשום עם אישור מסירה לפי מען משרדו, כמוה כהמצאה לנאשם, זולת אם הודיע הסניגור לבית המשפט, תוך חמישה ימים, כי אין ביכלתו להביא את המסמך לידיעת הנאשם.

(ג) נוכח בית המשפט כי המצאה לפי סעיף זה לא בוצעה עקב סירוב לקבל את המסמך או המכתב, או לחתום על אישור המסירה, רשאי בית המשפט לראות את המסמך כאילו הומצא כדין.

(ד) נוכח בית המשפט שאי אפשר להמציא את המסמך כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), רשאי הוא להורות על המצאתו באחת הדרכים האלה:

- (1) בהדבקת עותק שלו במקום הנראה לעין בבנין בית המשפט, וכן בבית שבו, כידוע, גר או עסק הנמען לאחרונה;
- (2) בפרסום מודעה ברשומות או בעתון יומי;
- (3) בכל דרך אחרת שתיראה לו.

פגמים שאינם פוגמים בדין [211]

238. ליקוי טכני בעריכתו של מסמך הנערך לפי חוק זה, אין בו כדי לפגום בתקפם של ההליכים על פיו, אולם אם נראה לבית המשפט כי יש בדבר חשש לעיוות דינו של הנאשם, רשאי הוא לדחות את הדיון למועד אחר או להורות הוראה אחרת כדי להסיר את החשש.

סדרי הזמנה בעבירות קלות [213]

239. בעבירות לפי פקודת התעבורה או התקנות לפיה, פקודת העיריות ופקודת ביטוח רכב מגועי [נוסח חדש], התש"ל—1970³³, או לפי חיקוק אחר ששר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, קבע לכך, רשאי שר המשפטים לקבוע בתקנות סדרי אישום והמצאת מסמכים למשפט, אף בסטייה מהוראות חוק זה.

סדרי דין מיוחדים לעבירות תעבורה [214]

240. (א) בעבירות לפי פקודת התעבורה או התקנות לפיה, או לפי פקודת ביטוח רכב מגועי [נוסח חדש], התש"ל—1970, שלא גרמו לתאונת דרכים שבה נחבל אדם חבלה של ממש, בעבירות שנקבעו כעבירות קנס או בעבירות לפי חיקוק אחר ששר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, קבע לכך, רשאי שר המשפטים לקבוע בתקנות, דרך כלל או בסייגים—

(1) כי נאשם שלא התייצב בבית-המשפט ולא מסר הודעה לפי סעיף 123 יראוהו כמודה בכל העובדות שנטענו בכתב האישום, ומותר לדונו שלא בפניו;

(2) כי בית המשפט רשאי לגזור דינו של נאשם כאמור בפסקה (1) שלא בפניו, ובלבד שלא יטיל עליו שלא בפניו עונש מאסר, למעט מאסר בשל אי-תשלום קנס;

(3) כי נאשם שמסר הודעה לפי סעיף 123 רשאי לבקש בהודעתו שבית המשפט ידון אותו גם בשל עבירות אחרות שהוא מודה שעבר אותן, ואם הורשע שלא בפניו על-פי הודיה בעבירה שהואשם בה, יחולו הוראות סעיף 39 לחוק העונשין, התשל"ז—1977.

23 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 15, עמ' 320.

(ב) פסק דין מרשיע שניתן לפי תקנות על-פי סעיף קטן (א) (1) רשאי בית המשפט שנתנו לבטל על-פי בקשת הנידון, אם הוגשה תוך חמישה עשר ימים מהיום שהומצא לו פסק הדין, ורשאי בית המשפט לעשות כן בכל עת על פי בקשת תובע שהוגשה בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

241. (א) הוראות חוק זה אינן גורעות מסמכותו של אדם המוסמך על-פי חיקוק אחר לחקור בעבירה או לנהל את התביעה.

חוקרים ותובעים
לפי חיקוק אחר
[215]

(ב) חוקר כאמור יעביר את חומר החקירה לפרקליט המחוז; אולם אם נקבע בחיקוק אדם אחר המוסמך לנהל את התביעה באותה עבירה, יעביר את חומר החקירה לאדם כאמור.

242. כל סמכות הנתונה לפי חוק זה לפרקליט מחוז, רשאי להשתמש בה פרקליט המדינה או משנהו וכן רשאי פרקליט המדינה, באישור היועץ המשפטי לממשלה, להעניק סמכות כאמור לפרקליט אחר מפרקליטות המדינה.

סמכות פרקליט
מחוז

243. הוראות חוק זה אינן גורעות מהוראות חוק בתי-המשפט, התשי"ז—1957, זולת אם נאמר כן במפורש.

שמירת דינים
[216]

244. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

ביצוע ותקנות
[227]

(ב) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי לקבוע כללים, לתיאום פעולות פרקליטות המדינה והמשרה.

245. תחילתו של נוסח זה ביום י' בתמוז התשמ"ב (1 ביולי 1982).

תחילה

תוספת ראשונה

(סעיפים 4(ב) ו-188(ב))

(1) -עבירות לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח—1957²⁴, שנעברו במצרכי מזון;

(2) עבירות לפי פקודת בריאות הציבור (מזון), 1935²⁵;

(3) עבירות לפי חוק התקנים, התשי"ג—1953²⁶, שנעברו במצרכי מזון.

תוספת שניה

(סעיפים 64 ו-68)

(1) עבירות לפי סעיפים 189, 190, 192, 194, 223, 334, 336, רישו, 379, 380, 428, רישו, 447 זולת אם נעברה העבירה כשהעבריין נושא נשק חם או קר, 452, 494 ו-496 לחוק העונשין, התשל"ז—1977;

24 ס"ח התשי"ח, עמ' 24.

25 ע"ר 1935, תוס' 1, עמ' 56; ס"ח התשל"ט, עמ' 50.

26 ס"ח התשי"ג, עמ' 30.

- (2) עבירות לפי סעיף 11 לחוק למניעת מפגעים, התשכ"א—1961²⁷ ;
- (3) עבירות לפי סעיף 3 לפקודת זכות יוצרים²⁸ ;
- (4) עבירות לפי סעיף 3 לפקודת סימני סחורות²⁹ ;
- (5) עבירה לפי סעיף 23(1) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א—1981, מחמת הפרה של סעיפים 17 או 18 לחוק האמור או של צו שניתן לפי סעיף 17 האמור ;
- (6) עבירות לפי סעיף 60 לפקודת סימני מסחר [נוסח חדש], התשל"ב—1972³⁰ ;
- (7) עבירות בשל העברת חוקה, סיוע לקבל חוקה וקבלת חוקה, לפי סעיף 108 לחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב—1972³¹ ;
- (8) עבירות לפי חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט—1969³² ;
- (9) עבירות לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה—1965³³ ;
- (10) עבירות לפי חוק הבחירות לגופים ציבוריים, התשי"ד—1954³⁴ ;
- (11) עבירות לפי פקודת הידיעות הטלגרפיות לעתונות³⁵ ;
- (12) עבירות לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א—1981³⁶.

משה נסים
שר המשפטים

27 ס"ח התשכ"א, עמ' 58.
 28 חוקי א"י, כרך א', סרק כ"ה, עמ' 364; ס"ח 118; התשי"ג, עמ' 38.
 29 חוקי א"י, כרך ב', סרק צ"א, עמ' 889.
 30 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 26, עמ' 511.
 31 ס"ח התשלי"ב, עמ' 176.
 32 ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.
 33 ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.
 34 ס"ח התשי"ד, עמ' 110.
 35 חוקי א"י, כרך ב', סרק קל"ח, עמ' 1379.
 36 ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

לוח השוואה

| <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> |
|-------------------|--------------------|-------------------|--------------------|-------------------|--------------------|
| 72 | 66 | 37 | 33 | 2 | 1 |
| 73 | א 66 | 38 | 34 | 5 | 2 |
| 74 | 67 | 39 | 35 | 6 (א), (ב), (ד) | 3 |
| 75 | 68 | 40 | א 35 | 6 (ג) | 4 |
| 76 | 69 | 41 | 36 | 7 | 5 |
| 77 | 70 | 42 | 37 | 8 | 6 |
| 78 | 71 | 43 | 38 | 9 (א), (ג) | 7 |
| 79 | 72 | 44 | 39 | 10 | 8 |
| 80 | 73 | 45 | 40 | 11 | 9 |
| 81 | 74 | 46 | 41 | 12 | 10 |
| 82 | א 74 | 47 | 42 | 13 | 11 |
| 83 | ב 74 | 48 | 43 | 14 | 12 |
| 84 | ג 74 | 49 | 44 | 15 | 13 |
| 85 | 75 | 50 | 45 | 16 | 14 |
| 86 | 76 | 51 | 46 | 17 (א) | 15 |
| 87 | 77 | 52 | 47 | 17 (ב) | 16 |
| 88 | 78 | 53 | 48 | 18 | 17 |
| 89 | 79 | 54 | 49 | 19 | 18 |
| 90 | 80 | 55 | א 49 | 20 | 19 |
| 91 | 81 | 56 | 50 | 21 | 20 |
| 92 | 82 | 57 | 51 | 22 | 21 |
| 93 | 83 | 58 | 52 | 23 | 22 |
| 94 | 84 | 59 | 53 | 24 | 23 |
| 95 | 85 | 60 | 54 | 25 | 24 |
| 96 | 86 | 61 | 55 | 26 | 25 |
| 97 | 87 | 62 | 56 | 27 | 26 |
| 98 | 88 | 63 | 57 | 28 | 27 |
| 99 | 89 | 64 | 58 | 29 | א 27 |
| 100 | 90 | 65 | 59 | 30 | 28 |
| 101 | 91 | 66 | 60 | 31 | 29 |
| 102 | 92 | 67 | 61 | 32 | א 29 |
| 103 | 93 | 68 | 62 | 33 | 30 |
| 104 | 94 | 69 | 63 | 34 | 31 |
| (א) 106 | 95 | 70 | 64 | 35 | א 31 |
| (ב) 106 | 96 | 71 | 65 | 36 | 32 |

| <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> |
|-------------------|--------------------|---------------------|--------------------|-------------------|--------------------|
| 180 | 162 | 144 | א 131 | 107 | 97 |
| 181 | 163 | 145 | 132 | 108 | 98 |
| 182 | 164 | 146 | א 132 | 109 | 99 |
| 183 | 165 | 147 | ב 132 | 110 | 100 |
| 184 | 166 | 148 | ג 132 | 111 | 101 |
| 185 | 167 | 149 | 133 | 112 | 102 |
| 186 | 168 | 150 | 134 | 113 | 103 |
| 187 | 169 | 151 | 135 | 114 | 104 |
| 188 | 170 | 152 | 136 | 115 | 105 |
| 189 | 171 | 153 | 137 | 117 | 106 |
| 190 | 172 | 154 | 138 | 118 | 107 |
| 191 | 173 | 155 | 139 | 119 | 108 |
| 192 | 174 | 156 | 140 | 120 | 109 |
| 193 | 175 | 157 | 141 | 121 | 110 |
| 194 | 176 | 158 | 142 | 122 | 111 |
| 195 | 177 | 159 | 143 | 116 | 112 |
| 196 | 178 | 160 | 144 | 123 | 113 |
| 198 | 179 | 161 | 145 | 124 | 114 |
| 199 | 180 | 162 | א 145 | 125 | 115 |
| 200 | 181 | 163 | 146 | 126 | 116 |
| 201 | 182 | 164 | 147 | 127 | 117 |
| 202 | 183 | 165 | 148 | 128 | 118 |
| 203 | 184 | 166 | 149 | 129 | 119 |
| 204 | 185 | 167 | 150 | 130 | א 119 |
| 205 | 186 | 168 | 151 | 131 | 120 |
| 206 | 187 | 169 | 152 | 132 | א 120 |
| 207 | 188 | 170 (ג) — (א) א 152 | 152 | 133 | 121 |
| 208 | 189 | 171 (ד) א 152 | 152 | 134 | 122 |
| 209 | א 189 | 172 | 153 | 135 | 123 |
| 210 | 190 | 173 | 154 | 136 | 124 |
| 211 | 191 | — | 155 | 137 | 125 |
| 212 | 192 | 174 | 156 | 138 | 126 |
| 213 | 193 | 175 | 157 | 139 | 127 |
| 214 | 194 | 176 | 158 | 140 | 128 |
| 215 | 195 | 177 | 159 | 141 | 129 |
| 216 | 196 | 178 | 160 | 142 | 130 |
| 217 | 197 | 179 | 161 | 143 | 131 |

| <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> | <u>הסעיף החדש</u> | <u>הסעיף הקודם</u> |
|-------------------|--------------------|-------------------|----------------------------|-------------------|--------------------|
| 237 | 209 | | 201 ח (א), (ב), (ז) ו- (ח) | 218 | 198 |
| 3 | 210 | 228 | | 219 | 199 |
| 238 | 211 | | 201 ח (ג), (ד) ו- (ה) | 220 | 200 |
| 239 | 213 | 229 | | 197 | 201 |
| 240 | 214 | 230 | 201 ח (ו) | 221 | א 201 |
| 241 | 215 | 231 | 202 | 222 | ב 201 |
| 243 | 216 | 232 | 203 | 223 | ג 201 |
| — | 217 | 233 | 204 | 224 | ד 201 |
| 1 | 218 | 234 | 205 | 225 | ה 201 |
| — | 219 — 226 | 235 | 206 | 226 | ו 201 |
| 244 | 227 | 236 | 207 | 227 | ז 201 |
| — | 228 | 4 | 208 | | |